

SHIB-A-VISA

Nr.3

2012

Årgang 15

BÅLKOS

SHIBASHOP:

Se www.norskshibaklubb.no for priser og mer informasjon!

FORSIDEBILDET

Østbyblis Akitve Luca
Foto: Carlos Johansson

BAKSIDEN

Umihama av Enerhaugen
Foto: Solvor Nærland

UTGIVELSESPLAN

Nr. 1 Mars (Manusfrist 15/2)
Nr. 2 Juni (Manusfrist 15/5)
Nr. 3 September (Manusfrist 15/8)
Nr. 4 Desember (Manusfrist 15/11)

ANNONSEPRISER

Helside i enkeltnummer 100,-
Helside helårsannonse 300,-
Halvside i enkeltnummer 75,-
Halvside helårsannonse 250,-
Kommersielle annonser: 3x pris

MEDLEMSKAP

Kontakt kasserer for priser og fremgangsmåte.

STOFF TIL SHIB-A-VISA

sendes Lisbeth Høyem,
Leiraplassen 6, 7710 Sparbu
E-post lisbeth@akinuba.no
Bilder ønskes i jpg og min 300dpi
Redaktøren forbeholder seg retten til å bruke, redigere og forkorte innsendt materiale.

SORT-HVIT OG FINE FARGER

Shib-a-visa utgis i sort-hvit, men ca 4 uker etter utsendelse kan du finne artikler og bilder i farger på www.norskshibaklubb.net!

KLUBBEN PÅ NETT:

www.norskshibaklubb.net

KLUBBENS KONTO:

9486.05.45343

**HUSK Å MELDE FRA
HVIS DU FLYTTER!**

INNHold:

Shibashop	2
Innhold	3
Styret og kontaktpersoner	4
Lederens side	5
Redaktørens side	6
Referater	7
Shibakalender 2013	11
Reisebrev	12
Klubbhelg 20113	22
Da Tøddel fikk et talerør	23
Shibatreff på Østlandet	30
Å være oppdretter	34
Oppdretterkonferansen 2013	36
Paring og fødsel	37
Hund&helse; Øyesykdommer	48
Utstillingsresultater	63
Valpekassen	74

**JEG
ØNSKER
MEG
VINTER-
OG
JULEBILDER
TIL
JULENUMMERET!**

STYRET:

Leder Ann Margot Whyatt
Mob 920 30 772
e-post: amw@kokstad-bht.no

Nestleder Bjarne Jåtten
Tlf 51 42 24 88 Mob 915 56 625
e-post: bjarne.jaatten@osjord.no

Sekretær Elisabeth Steen
Klubbens adresse:
Symreveien 33, 1825 Tomter
Tlf 69 92 27 50 Mob 970 71 778
e-post: sekretar@norskshibaklubb.no

Kasserer Christen Johansen
e-post: kasserer@norskshibaklubb.no

Styremedlem Lone Fillipsen
Tlf 77 68 05 97 Mob 995 94 074
e-post: hfillips@online.no

Styremedlem Solvor Nærland
Tlf 55 31 37 84 Mob 481 18 971
e-post: solvor@shibaliv.com

Styremedlem Torstein Gleditsch
Mob 958 06 490
e-post: torstein@gleditsch.net

Varamedlemmer
Sandra Janzso
e-post: sandra@trollbolla.com
Eirik Knudsen
e-post: eirik@shibatroll.com
Michael F Lunde
e-post: lunde.michael@yahoo.com

KONTAKTPERSONER:

Sørlandet Bente K. Pedersen
Tlf 37 04 15 34 Mob 993 85 748
e-post: habagou@tele2.no

Østlandet og utstilling
Laila Nagel
Tlf 33 05 88 83 Mob 916 68 579
e-post: l-nag@online.no

Vestlandet Christen Lang
Tlf 55 95 17 01 Mob 909 81 295
e-post: chr-lan@online.no

Midt-Norge og lydighet
Sissel Skjelbred
Tlf 74 14 32 69 Mob 975 67 022
e-post: k-svends@online.no

Nord-Norge Lone Fillipsen
Tlf 77 68 05 97 Mob 995 94 074
e-post: hfillips@online.no

Agility Lise Komisrud
Tlf 63 96 99 78 Mob 916 87 047
e-post: lisekom@online.no

Bruks Halvor Størmer
Mob 913 29 027
e-post: halvor.stormer@nfk.no

Valpeformidler Ann Margot Whyatt
Mob 920 30 772
valpeformidler@norskshibaklubb.no

Sunnhetsutvalget
Leder: Lisbeth Høyem.
Christen Lang, Eivind Mjærum,
Solvor Nærland.

LEDERENS SIDE

Hei

Håper alle har hatt ein flott summerferie med shiba-ane sine. Sumaren er ei flott tid til å trenar på ulike aktivitetar med sine firbeinte venner. Eg har prøvd å trenar litt agility, spesielt med yngstemann som elsker å springa rundt, hoppa og berre få vera hund. Har òg fått trenar innkalling med stor suksess i år. Det var berre å opna kjøleskapet på hytta å ta i pakka med kvitost/gulost så sto dei der, så forventningsfull. Elles har dei bada begge to, noko som har resultert at huset no ikkje ser ut då dei begge endeleg røyter skikkeleg. Denne fritida gjev overskot og gjev ny inspirasjon til aktivitetar med hundane våre. Har de vore på ein aktivitet og kunne tenka dykk å dela erfaringane med andre, del gjerne erfaringane med oss andre ved å senda inn historia dykkar, gjerne med bilete, til Shib-a-visa eller web-sidene.

Neste år vert eit stort år for Norsk Shibaklubb. Me fyller heile 15 år. Styret har i lag med mange frivillige entusiastar starta med planlegginga av jubileumsåret 2013. På programmet står heile 3 store arrangement; Oppdrettarseminar, ikkje minst Japanspesialen og i tillegg satsar me på å få avvikla ei Klubbhelg.

Japanspesialen er kjent for dei fleste og Oppdrettarseminaret har me omtala i førre Shib-a-visa. Når det gjeld klubbhelga er det bruk av shibaen som står i fokus. Her kan det verta alt frå demo/kurs i blodspor, LP, agility eller handling eller kanskje ulike føredrag. Det som er sikkert er at det ikkje vert utstilling i samband med Klubbhelga. Styret ynskjer at alle shibaeigarar skal finna eit tilbod som passar den enkelte, og at rasen me alle er så glad i vert sett i fokus på ulik vis og bruk. Helga vil gå av stabelen i Trøndelag, i område der klubben vart starta i 1998.

Utfordringa er å finna datoar for arrangementa. Japanspesialen vert helga 11.og 12. mai 2013. For dei to andre arrangementa; fylgja med i Shib-a-visa og på klubben sine nettsider.

Ha ein fortreffeleg haust.
Ann Margot Whyatt

Redaktøren
har ordet

Hei alle sammen!

Høsten er over oss, og for egen del kan jeg bare si at dne har vært flott så langt. Mange flotte høstdager med nydelig turvær. Måtte det bare vare...

Dette nummeret er preget av flere faglige artikler. Artiklen om øyesykdommer er egentlig 3 delte, men siden vi har så lange intervaller p utgivelsene, valgte jeg å ta hele serien med i ett nummer. Man hører så mye snakk om disse ”bokstavøyesykdommene”, så jeg ville finne ut mer om PPM, PHTVL, PHPV, RD, PRA, CEA... Og da fant jeg denne gode serien, skrevet av Ellen Bjerås som er ledende på øyesykdommer i Norge.

Stor takk til John og Christen som har bidratt med artiler, og Laila som har sendt referat fra shibatreff. For å få et mangfoldig og bredt spekter på innholdet i bladet, er jeg avhengig av bidrag. Og det trenger ikke være ting man har skrevet selv! Har du lest noe som du synes andre bør lese, be forfatter om tillatelse til å bruke det, og send det til meg! Eksterne forfattere får tilsendt det aktuelle nummeret hvis dere sender meg adressen til forfatter av artikler!

Som redaktør jobber man mye alene, og for å få til et blad flere synes er interessant, er det viktig med tilbakemeldinger! Har du synspunkter, både positive og negative, vil jeg gjerne høre dem! Send meg en e-post! Og hvis noen der ute har en redaktørspire i magen, meld deg, så kan vi jobbe sammen!

Avslutningsvis vil jeg bare si LØP OG KJØP, siden neste års kalender nå er klar! –Og ønske lykke til på Dogs4All for alle som skal dit. Kanskje ses vi der.

Lisbeth

Referat fra styremøte NSK onsdag 20/6-12

Tilstede: Ann Margot, Christen, Solvor, Bjarne, Michael, Torstein og Elisabeth.

Forfall: Lone, Sandra, Eirik.

Sak 32/12 Taushetserklæring

Erklæringen ble sendt ut i forkant av møte til nye medlemmer som bekrefter å ha lest og akseptert taushetserklæringen.

Sak 33/12 Post/Info

Orientering til nye styremedlemmer om arbeidsformen i styret.

Orientering om Organisasjonshåndboka.

Info fra NKK: Ny autorisert dommer på Shiba, John Jakobsen. Tas til etterretning.

Sak 34/12 Økonomi

Christen har sendt ut en oversikt i forkant av møtet. Foreløpig ser det ut til å bli et utbytte på Shibaspesialen på rundt 22 000,-.

Det ble kjøpt inn et Easy-Up telt til spesialen.

Regnskapet for utstillingen er ajourført men det mangler fortsatt en del regninger før det endelige resultatet er på plass.

Totale påmeldingsavgifter kr. 95 000,- (alle 3 klubber).

Kiosksalget gikk godt med et overskudd på kr. 6200,-. Loddsalg for kr. 7740,-.

Klubbeffekter kr. 3200,-.

Overskudd fra blodsporkurset kr. 7140,- inkl tilskudd fra Studieforbundet Natur og Miljø på kr. 2640,-.

Stadig flere medlemmer til klubben.

Det er god økonomi i klubben.

Ingen øvrige kommentarer.

Sak 35/12 Raseforvaltning

Kommentarer til utsendt materiell: Raseforvaltning fra NKK:

Forslag til ny tekst i punkt 3.5 siste punkt: Sørge for at avlsreglene er hensiktsmessige og lar seg følge.

Sak 36/12 Valg til RS i NKK:

Ingen forslag fra styret. Info tatt til etterretning – det bestemmes på neste møte hvem som stiller på RS.

Sak 37/12 Valpeformidling

Valpeformidler skal henvise til de kull som er på klubbens hjemmeside og som er medlemmer i klubben. Det utarbeides retningslinjer som kommer i organisasjonshåndboken. Retningslinjene gjøres mer tydelige.

Sak 38/12 Bruk av utstillingskritikker

Styret var enig i forslag om at kritikkene sendes Sunnhetsutvalgets leder i stedet for

sekretær for å gi SU førstehånds opplysninger om dommeres vurdering av temperament og konstruksjon/funksjonalitet. Vedtatt.

Sak 39/12 Sunnhetsutvalget

Leder av SU ønsker tilgang til eieropplysninger i DogWeb. Spørsmål om hva skal dette brukes til? Enighet om at Styret skal ha tilgang og det er en begrensning på 3 personer. Styret viser til at SU har tilgang til eieropplysninger gjennom sitt medlem Solvor, som også er med i styret.

Sak 40/12 Oppsummering Japanspesialen 2012

Gratulerer til alle med vel utført arrangement. Takk til alle som har bidratt til at dette ble så vellykket! Oppsummering kommer fra utstillingskomiteen. Organisering kan fortsatt gjøres bedre og styret ser frem til evaluerings-rapporten. NAAK bidrar lite. Styret ønsker informasjon på hva som skjedde vedr papir rotet. Informasjon må ut slik at flere kan hjelpe til ved behov.

Sak 41/12 Endringer i Utstillingskomiteen

Utsettes til neste styremøte.

Sak 42/12 Forslag til utvidelse av Japanspesialen med 1 dag

Har vært oppe tidligere (sak 43/09). Vedtaket den gangen var at vi ikke kunne vedta dette alene da det var en komite med 3 klubber. Ordlyden i styrevedtaket i sak 43/09 var videre: Styret i NSK foreslår følgende program for fremtidige Japanspesialer: fredag – årsmøte, lørdag – 1 utstilling + grilling, søndag – dobbel utstilling med tidlig start og pause midt på dagen. Saken tas opp igjen på neste møte.

Sak 43/12 Forslag om oppfølgingskurs i blodspor

Styret bifaller.

Sak 44/12 Forslag om oppdatering av retningslinjer for Valgkomiteen

Likelydende presentasjon - tas med i organisasjonshåndboken.

Sak 45/12 Oppdatering av hjemmesiden

Styret bifaller at oppdatering av nettinformasjonen etter årsmøter har prioritet.

Sak 46/12 Oppdretterseminar

Frode Lingås er ønsket som foredragsholder, men får dessverre ikke svar. Astird Indrebø har svart nei.

Christin Aukrust har sagt ja. Midt i blinken med hennes fagfelt. Jobber med å finne dato og bør komme snart. En helg i september var ønskelig men det blir for kort frist.

Sak 47/12 Møtedatoer for høsten

Torsdager: 6/9, 4/10, 8/11, 6/12.

Sak 48/12 Eventuelt

1. Oppdatering av nettsiden: Nye styremedlemmer ble bedt om å sjekke kontaktinfo og sende bilde til Harriet. Solvor er kontaktperson mellom styret og webmaster, og skal sende til henne det styret vil ha inn på nettsiden + selv følge med og sende aktuell

informasjon fra bl.a. NKK.no til webmaster.

Styret bestemte at varamedlemmene skal stå i prioritert rekkefølge etter antall årsmøtestemmer slik at det ikke er tvil om hvem som er stemmeberettiget i styret

2. Christen sender Årsmøteprotokollen til Solvor slik at den kan legges ut på hjemmesiden. Vedtektene skal legges ut på hjemmesiden.

3. Ann Margots e-post adresse legges inn i klubbadmin. Slik at hun får epost fra NKK. Det opprettes nye e-posadresser til leder og sekretær.

NKK region Østfold avholder organisasjonskurs og kynologikurs.

Referat styremøte 6. september 2012

Tilstede: Ann Margot, Bjarne, Christen, Eirik, Lone, Sandra, Solvor, Torstein og Elisabeth.

Forfall: Michael.

Sak 49/12 Post/Info

Fra NKK: Påminnelse om Atferdsseminar 20.-21. oktober

Post fra Norske Elghundklubbers Forbund som ønsker endring av sin representasjon i BIT (NKKs referansegruppe for IT) for gruppe 5. NEKF har valgt Jan-Erik Andersen (leder for avlsutvalget for Norsk Elghund grå).

Sak 50/12 Økonomi

Christen informerte om økonomien. Det har kommet noen flere medlemmer.

Japanspesialen er mer eller mindre ferdig, tilskudd på kr. 23000.

Ligger greit ann i forhold til budsjett.

Sak 51/12 Endringer i Utstillingskomiteen

Utsatt fra forrige styremøte (sak nr. 41/12.)

Utstillingskomiteen ønsker en person til pga mange arbeidsoppgaver.

Det legges ut et notat på nettsiden og evt Shibavisa hvor det søkes etter 1 medlem til.

Sak 52/12 Forslag til utvidelse av Japanspesialen med 1 dag

Videre behandling av sak nr 42/12 fra forrige styremøte.

Styret synes ikke at dette er noen god løsning med utvidelse og at man sannsynligvis ikke vil kunne klare å gjennomføre det. Styret avviser forslaget.

Sak fra NAK om å avslute samarbeidet med NAAK. Liten vits i å utvide med en dag hvis samarbeidet med NAAK avsluttes. Fordelingen må være klar. Arrangør (NAAK) må påta seg ansvar for sitt arrangement, noe som manglet i år. NSK tror at samarbeidet vil bli bedre uten NAAK. Det blir ingen endring for 2013, men for 2014.

Dialog med NAAK før sønadsfristen for 2014 går ut. Utstillingskomiteen tar dette opp med NAAK.

NSK er ikke negativ til forslaget men ønsker at det diskuteres i utstillingskomiteen først.

Sak 53/12 Kontaktperson for distriktskontaktene i styret

Bjarne Jåtten er ny kontaktperson for distriktskontaktene i styret. Det bør settes opp en geografisk oversikt, evt om det skal deles inn på nytt og hvilke fylker som tilhører hvem. Forslag vedr dette kommer til neste møte fra Bjarne og Christen.

Sak 54/12 Offisiell adresse til klubben

Klubbens adresse er til sekretær. I tråd med organisasjonshandboka er det sekretær som har den offisielle adressen, da en av oppgavene er å legge frem post på styremøtene.

Sak 55/12 Deltakelse på NKK's avlrådskonferanse

Styret er positivt innstilt til at leder i Sunnhetsutvalget (SU) kan delta, men ønsker mer informasjon om konferansen da det kanskje er flere som kan dra nytte av det.

Sak 56/12 Shibaeffekter

Styret hadde på forhånd fått en oversikt over beholdningen og ønsker en komplementering på effektene.

Det er etterspørsel på caps, klistremerker og stoffmerker. Enighet om å ta inn caps og få flere farger på t-skjorten. Tracker genseren bør kjøpes inn da det er etterspørsel etter den.

Eirik tar kontakt med Lisbeth for kontaktopplysninger fra tidligere leverandør. Det er viktig at det ikke blir noen forskjell på kvalitet, logo osv hvis det blir endring av leverandør.

Eirik har undersøkt priser på klistremerker og Shibahode klistremerke til bil, og vi ber om et komplett tilbud før vi tar en avgjørelse.

Sak 57/12 Eventuelt

Sandra:

Besøk en shiba: For personer som lurer på om de ønsker en shiba og vil ha muligheten til å besøke en/flere før de går til anskaffelse. Valpeformidler kan være den som har dette. Saken tas opp igjen på neste styremøte.

Ann Margot:

Juleannonse i Hundesport:

Lisbeth ønsker å ha ansvaret for/lage juleannonsen til Hundesport. Styret er positivt innstilt til dette, Ann Margot tar kontakt med Lisbeth.

Organisasjonshåndboken.

Siste oppdateringer har kommet. Vedtektene må oppdateres og all info må på plass.

Alle i styret går igjennom håndboken. Solvor er kontaktperson og Torstein hjelper til. Når den er ferdig redigert leser Sandra korrektur.

Alle bruker den med grønn skrift og evt sender til Solvor evt rettelsler.

Neste møte 4/10-12

Shibakalenderen

Foto: Sandra Janszö

Pute? Neeei, har vi ikke sett!

Shiba: Imouto og Aiko

**Pris for kalender og forsendelse
(konvolutt og porto) er kr 200,- pr stk.**

**Under Dogs4All kan dere kjøpe kalenderen ved
Shibaklubbens stand for kr 150,- pr stk!**

**Bestill kalender hos: kasserer@norskshibaklubb.no
og betal inn til klubbkontoen: 9486.05.45343.**

Europas største spesial 2012

Innledning

Allerede i starten av året , så hadde jeg bitt meg merke i at september 2012 , skulle det være 6 svære spesialer i Breitnau, Tyskland. Det skulle være 2 spesialer for hver av rasene Am Akita, Shiba og Akita. 3 offisielle som skulle være med Cert og var tyskerene spesialer for de 3 rasene. På søndagen skulle det være vel så prestisjetunge arrangement , men dog uten cert. Søndagen var det den Italienske Akita klubben som arrangerte, og da var det CUP som gjaldt , og for Shiba og Akita ble det arrangert som NIPPI og AKIHO spesialer, altså på den måten de store tunge raseklubbene i Japan arrangerer sine spesialer. Am akita skulle dømmes av en kjent oppdretter innen rasen. De 5 andre spesialene av japanere, der på søndagen skulle være NIPPO/AKIHO dommere , noe som er veldig sjeldent at arrangeres i Europa. Det skulle også arrangeres et seminar om shiba. Dette så jeg på som en unik mulighet til å fylle opp bilen, reise ned til Sør-Tyskland for å måle krefter med Europeiske Shibaer og Am Akitaer, og ikke minst for å lære mer å forstå bedre hva

Japanerne synes er viktig med Shibaen. Jeg var veldig spent på hvem som skulle dømme Am Akita på søndagen, tidligere år har det vært store navn som Liz Dunhill, Matthew Bostock og Chris McLean.

Så kom mailen i juni fra en dame ved navn Maria Grazia Miglietta fra Italia. Spørsmålet var om jeg ville komme til Tyskland i slutten av september for å dømme American Akita Golden Cup for den Italienske akita klubben. Jeg var ble lettere sjokkert , å tenkte at dette ikke kunne stemme og sendte til svar om dama var seriøs!!. Det viste seg fort at hun var, og jeg fikk det også bekreftet fra " the grand old akita lady " i Europa, Angelika Kammerscleid Lammers at det stemte og at det var hun som hadde plukket meg ut. Følelsen jeg fikk da var helt utrolig, først ble jeg redd ,så tenkte jeg at , nei fader, hele mitt liv med hund har jeg hatt ganske sterke meninger og en klar formening om hvordan jeg ønsker en Am Akita, så dette skulle bli en opplevelse og jeg svarte ja umiddelbart når jeg forstod at det ikke var en spøk. Så heiv jeg meg på telefonen for å fortelle venner å kjente, ringte å mobbet min gamle kompis Mirco Lunden i Sverige som ville gitt alt for et slikt oppdrag og som nettopp er

utdannet dommer. Jeg følte meg veldig beæret og stolt over at alt jeg har gjort, menet og jobbet aktivt med i snart 16-17 år bærer frukter. Alltid moro med bekreftelser og anerkjnelser , det gir bensin på tanken og økt motivasjon for videre satsing.

Vel, i ukene før avreise kjente jeg nervene melde seg , men jeg jobber best under press og utsatt selvsagt det meste til siste uke. Så da ble det å fly mellom frisør, klesbutikker, skaffe foto-apparat etc dagen før avreise. Jeg er en person som liker særdeles dårlig og blir svett bare av tanken på å gå i klesbutikker og kjøpesentre generelt, men skal man til det store utland på et slikt oppdrag, så får man prøve å ta seg best mulig ut i forhold til sitt potensiale ;) Så etter en torsdag hvor jeg ble helt utmattet av alt handlingen var jeg klar.

Bilde av hotellene

Avreise

Lykkeønskninger kom ifra nært å fjernt og kl 06.30 fredag morgen 28 september, satt jeg meg på flyet fra Sola til Amsterdam for første etappe til Tyskland. Jeg fikk bare beskjed om at en person møtte meg på flyplassen i Stuttgart, så da må man nesten bare tro på at det ordner seg. Tyskeren kom , og jeg kom frem til nydelige Breitnau i det nydelige Black Forest området i Sør

Tyskland, ca 1,5 time fra Munchen. Dette var nesten som spesialen i Norge, et hotell mitt i ødemarken ,i gammel tradisjonell Tysk/Sveitsisk stil. Som å komme til en alpelandeby. Etter å ha booket meg inn på rommet, så fikk jeg beskjed om å komme ned til hovedbygget for middag og hygge. Det er også en fantastisk ting med å bli invitert som dommer, er at alt er dekket, så man kan spise å drikke akkurat så mye man vil + man får spennpenger. Så man får seg faktisk ei flott helg i utlandet og går ikke en eneste krone i minus , FANTASTISK ;) . I og med jeg ikke skulle dømme på fredagen , så ble det en sen natt , mye vin og masse veldig spennende og gode diskusjoner med de tyske oppdretterne på Am Akita og Akita. Jeg var veldig glad for å i en større grad enn hva som er faktum i Norden, få enighet om at den innavlen/linjeavlenn som skjer på Am Akita i dag er iferd med å ødelegge den flotte rasen vår om vi ikke våkner NÅ. Så jeg fant sengen litt uti natten , med et smil om munnen og en pirrende spenning i kroppen om hva resten av helgen skulle bringe, når allerede første dag ga meg så mye.

John i aksjon

Første utstillingsdag

Første dagen av utstillingen var klar, og det var denne dagen jeg hadde best tid til å kikke på shibaene, ettersom dagen etter skulle jeg dømme selv, minst halve dagen. Dommer for dagen på shibaene var Tomio Fujuhata fra Japan. Utstillingsområdet var lagt til et spektakulært skue , der ringene lå oppe på et lite platå under en GIGANTISK stenbro. En av de første jeg fikk øye på ved ankomst utstillingsplassen var Paula fra Aangenaam Shiba i Sverige. Det var deilig å få snakket litt norsk. Paula hadde med seg 2 av sine hunder og skulle samtidig bytte til seg noen hunder med den berømte Shun`You Kensha kennelen i Spania. Så Paula har nok mye spennende pågang fremover ☺

Utstillingen startet og jeg kunne konstatere straks, at her hadde ikke

de beste Nordiske hundene gjort seg bort i det hele tatt. Konkurransen var hard, men våre hunder er fullt på høyde. Å her var absolutt alle de beste Europeiske oppdretterne tilstede. DelBiago (Italia) , Shun`you Kensha (Spania) ,

Handzimemesita (Russland), We-Sedso (Tyskland) , Mara-Shima (Nederland) , Aangenaam (Sverige), etc. Men hvor var NORDMENNENE ??! Skuffende. Vi har ingenting å skjømmes over og bør absolutt være tilstede på slike store, viktige og sjeldne arrangement, både for å lære og ikke minst vise frem den høye kvaliteten vi har på hundene våre.

Det gledet meg stort at Japaneren likte de typene shiba jeg likte, stort sett så var jeg mye enig i bedømmelsene hans, av og til satt han opp noen som ikke helt passet inn i rekken slik jeg så det, men dette var nok hunder som hadde den ønskede psyken og temperamentet som er veldig viktig for japanerne, kommer tilbake til dette under seminar-referatet. Kvaliteten var veldig variabel, og det florerte av ulike typer, slik vi også ofte ser i Norge/Sverige. Jeg har hatt litt fordommer mot hva NIPPO/Japanerne liker å ikke, men etter denne helgen så er jeg veldig lettet å glad over å se at Japanerne og NIPPO dommerne setter pris på å liker samme type shibaer som meg. Det ga meg en bekreftelse om at jeg ikke er helt på tur med mitt eget avlsarbeid.

Lørdagens vinnere var (ca 90 påmeldte shibaer) :

BIR : Multi Ch WW12 Kenzo Go Shun`you Kensha. BIM : Multi Ch & Vinner Suzuka Go Shun`you Kensha. Sistnevnte er jo tispens som imponerte meg på dogs4all i 2011 og tok der BIR. Og tanken om at min egen junior tisper Emma, ga henne kamp helt inn til døra ved denne utstillingen, gir en pekepinn på hva potensiale våre hunder har til å gjøre det godt i Europa, da også for dommere fra Japan.

Shiba seminar

Det ble en lang dag, utstillingen var ikke over før nærere kl 16.00 på kvelden. Så var det tid for seminar med morgendagens NIPPO dommer : Mr Nakaya Kazui, Japan og hans tolk. Dette gikk litt tregt ,ettersom først skulle Mr Kazui si sitt på Japansk, så skulle tolken prøve å oversette, først på Engelsk, så på Tysk. Men noen viktige poeng og lærdom fikk han frem. Her kommer litt stikkord for hva han sa og mine kommentarer :

- Han startet seminaret med å si at det var en ære å få komme. Han fremhevet også med en eneste gang at det viktigste med en shiba er at den har karakter, er uredd , har god natur og er ”bold”. Kommer ikke på det norske ordet for det, men dere skjønner hva han mener.
- Viktig at hunden stirrer dommeren i øynene. Skal bruke ørene minst mulig og skal ikke vise noe redsel OVERHODE. *Dette synes jeg var et meget ”spot on” poeng fra den gamle kloke mannen. Og dette er i alle fall noe jeg skal legge enda mer vekt på enn hva jeg gjør i dag. Jeg har god psyke på mine hunder, men det kan alltid bli bedre. Det verste er de redde og pysete, at de er litt harde og kanskje også litt bråkete er lettere å akseptere, men heller ikke det ønskelig. Og når man hører hvor viktig dette er for Japanerne, så bør det prioriteres. I Norden er det altfor mange pysete shibaer, og vi har hørt før, og får også nå nok engang påpekt hvor viktig dette er. Så unnskyldninger som jeg ofte hører om at shibaen er spesiell , derfor er den litt reservert og trekker seg i ringen etc holder ikke mål. Dette er en GROV feil.*
- Han påpekte at allerede i valpekassen var det viktig å plukke valper som viser karakter og en uredd holdning til videre avlsarbeid. Han mente disse var lette å ”spotte” allerede i så ung alder. Han la trykk på at han anbefalte oppdretterne til å være nøye på dette.
- Veldig viktig med kjønnspreg. Hanner skal være maskuline og tisper feminine. Noe annet er grov feil.
- Det er viktig at shibaen har en stram kropp, godt muskulert med stramt skinn. Frie faste bevegelser.
- Ideal lengden på en shiba pels er 4-5 cm. Hannene kan ha litt lenger. *Dette var veldig konkret å flott synes jeg. Sjelden jeg har hørt så spesifikt betegnelse av hvordan man ønsker pelsen på en rase*
- Veldig viktig med god pels som beskytter mot vær og vind. På en slik primitiv rase er det ekstra viktig. De skal kunne leve ute i den kalde vinteren i Japan. *Her ville jeg nesten reise meg opp å applaudere. Altfor mange Shibaer har etter min mening altfor korte og myke pelser.*

Og vi som da kommer med godt pelsa hunder blir ofte beskyldt for å ha pelsdotter. Mange av de nevnte hundene med kort myk pels , ville aldri klart en kald vinter ute i Japan. Var ikke mange med dårlig pels som nådde opp på NIPPO utstillingen som seminardommeren dømte dagen etter.

- Fargen hvit er uønskelig, pga det ikke er en forutsigbar farge, men at den kommer av degenerering. Altså at man ikke kan forutsi fargen ved avl, den bare dukker opp.
- På alle farger så er det viktig at fargen er sterkest og mest intens ifra nakken og til halen. (altså langs ryggen.) Den skal gradvis bli lysere nedover på kroppen. Samme gjelder hårstrået. De skal gradvis bli lysere ifra tuppen og ned mot skinnet.
- Underpels lysere enn underpels
- Pelsen skal stå, ikke være ”knekt”
- Myk pels er ikke ønskelig og bra
- I Japan er 70 % av shibaene røde. Viktig at fargen er ren og klar. Er ikke ideelt med mye sort i det røde.
- På black and tan. Viktig med mørke spotter over øynene. Blanke svarte pels er IKKE ønskelig. Foretrekt at undertonene er brunlige.
- Sesam skal ha en mix av svart og rødt. Viktig med klar urajiro også på disse.
- Hvit hale. Ikke ideelt med hvit haletupp, men akseptabelt. Minst mulig er å foretrekke
- I Japan kunne dem avle på de hvite. Fordelen er at de gir sterke fine rødfarger, men ulempen er mye hvite avkommer i mange generasjoner fremover.
- Påpekte nok en gang at Urajiro er viktig på alle 3 fargene. Ikke bare de røde. Urajiroen må ikke spre seg for mye utover skuldrene etc.
- Eldre hunder kan lysne litt i masken, men det skal ikke spre seg for mye over øynene.
- Sokker. Hvite sokker er akseptabelt opp til albuen på eldre hunder, men ikke ideelt. Føttene på valper enn skal plukke ut til videre avl bør maks være 50 % hvite. Men ønskelig med rødt helt ned.
- Ikke ønskelig med røde fjes på black and tan. De vil bli plassert ned på NIPPO utstillinger.
- Vanskelig å avle sesam. Finnes ingen fasit på hvordan lage en bra sesam. Han anbefalte å ikke bruke black and tan på black and tan ,

fordi fargen da vil bli for mørk. Rødt er en god farge å bruke for å få frem både sesam og black and tan.

Det var kort oppsummert hovedpoengene hans. Mye nyttig og en del som vi allerede visste.

Grillkveld og hygge

Da seminaret var over, så var det bare å haste ned til den store grillfesten (som heldigvis var innendørs, selv om maten ble grillert av 4 kokker utenfor i et telt). Været var ikke særlig varmt denne helgen. Kvelden ble meget hyggelig, å denne kvelden var Japanerne mye mer pratesalige. Særlig Mr Bessho som er en Allround dommer fra Japan og medlem/eller leder av dommerkomiteen i Japan, var i fyr og flammer. Han ville vite hva jeg syntes om dømmingen hans på Am Akita i dag og ville gjerne vite hva som var viktig på rasen etc. Jeg har også hatt en tanke om at Japanerne er litt inneslutta, lite lærevillige, at dem ikke liker kritikk og er litt sære. Men alle disse tankene forsvant etter denne kvelden. De er veldig lærevillige og vil vite om vårs kultur, syn på hund og ikke minst syn på dem. De deler også villig vekk kunnskap om sine raser og deres syn. De var akkurat slik som man opplever de japanske turistene som kommer til Norge er. Veldig koselig.

Her var det også lotteri slik vi har i Norge. Her var lydnivået og entusiasmen skyhøyt og kun noen få på den norske spesialen kan måle seg med italienerne og ikke minst Mr Bessho når det kom til entusiasme, han var akkurat som en liten unge ☺ Skulle trodd han vant i lotto da han vant en liten caps. Denne kvelden gjaldt det å begrense vinen og prøve å komme seg i seng til en normal tid. Så klokken 24.00 takket jeg for meg og fant sengen. Da kjente jeg nervene begynte å ta litt tak. Jeg hadde sett at mye av de beste sør-europeiske hundene var tilstede og visste jeg ville få en del vanskelige beslutninger neste dag.

Bilde fra utstillingsområdet.

Den store dagen

Våknet tidlig , tok meg en lang dusj , stæsjet håret og gikk ned for å ta litt frokost. Der møtte jeg Mr. Bessho og han var nok en gang i perlehumør. Etter å ha snakket med ham via tolk kvelden før, kunne han plutselig nå en del Engelsk. Så han ville veldig gjerne at jeg skulle komme til Japan å dømme, han skulle fikse meg dommeroppdrag, det var ikke noe problem. Dessverre så er jo ikke jeg utdannet dommer og måtte meddele han det. Men da fikk jeg beskjed om at det måtte jeg bare få tatt, å når jeg var ferdig så skulle jeg bare sende ham en mail. Jeg må tydeligvis ha sagt noe riktig kvelden før. Han var også veldig ivrig på å bli invitert til Norge, for der hadde han ikke vært enda. Så spurte jeg hva han skulle dømme for dagen, han skulle ikke dømme noe som helst, han skulle derimot observere å se på meg når jeg dømte. Wooops, der forsvant den lille matlyst som jeg hadde og mat var umulig å få ned. Jeg pøste ned 2 kopper kaffi og skyndte meg opp på rommet for å sette på litt oppbyggende musikk å få nervene under kontroll. For å beskrive følelsen ,så var den lik den vi har foran svære viktige utstillinger. Kvalmen var påtagende, og hendene kunne ikke være i ro. Etter 10 minutt på sengekanten og 3 sanger av bandet Live ,så fikk jeg pepet meg selv til å få krefter til å få på meg dressen. Etter å ha prøvd 3 forskjellige skjorter, så gikk jeg for den sorte og var klar for dyst. Jeg tok på meg ørepluggene og satt på Jan Teigen med Optimist i det jeg gikk oppover til utstillingplassen. På vei oppover bakken så reiste hårene på kroppen seg, og tårene spratt frem i øyekroken. Jeg ble helt skjelve, det var surrealistisk opplevelse jeg kun har vært i nærheten av når jeg har spilt store fotballkamper med mye tilskuere eller når jeg vant BIS på NKK Bergen med Bernt for en del år tilbake. Sangen utløste så mye bra innabords at jeg kjørte den på reprise en gang til....

Heldigvis ble det litt utsettelse, og i Tyskland kjører de show før utstillingen begynner, så her dundret det musikk på et bra anlegg i ca 40 minutt før det hele startet, det gjorde at nervene la seg og jeg fikk igjen kontroll på mitt følelseliv. Heldigvis skulle jeg starte med valper. Og da vi endelig var i gang slapp alt av nervøsitet og jeg levde meg inn i min egen

boble, fikk en naturlig autoritet i ringen og det gikk som smurt. Jeg hadde nesten 40 hunder i ringen og brukte vel ca 4 timer på dem. Så jeg tok meg god tid, noe som ble satt pris på. Skal ikke legge for mye ut om hva jeg syntes om hundene til dere, siden dette er et shiba blad, men kvaliteten var bra på de 5-6 beste. Resten var så som så, og jeg var veldig streng. Ble delt ut mange lave premiegrader, men de fleste tok det med et smil og jeg tok meg tid til hver eneste utstillere og forklarte hvorfor de fikk den premiegraden de gjorde og om hva som var bra og dårlig på hunden. Og de som var nye fikk også litt tips på veien. Alt i alt så var det veldig moro, men jeg fikk også større forståelse at det ikke alltid er like lett for dommerne. Sånn sett så skulle alle vært dommer en gang for å få innsikt hvordan det er på andre siden av bordet. Det var nyttig.

NIPPO USTILLINGEN

Fikk ikke så mye med meg av NIPPO utstillingen på søndagen, men observerte at mye av de samme hundene gjorde det bra, og nok engang at det var Shibaer som jeg likte både type og kropp på som fikk de gjeveste plasseringene. Også denne dagen oppimot 90 hunder påmeldt. Denne dagen ble **BIR : JOHOU GO KUWANA MITOMOSOU. BIM : HANDZIMEMASITE YAKUHIME.**

Ettertanke

En lang helg var over , og jeg ble kjørt til hotellet ved flyplassen. Når jeg kom på rommet og la meg på sengen, så var jeg helt utslitt av alle inntrykk og opplevelser. Å komme tilbake til jobb å hverdag på tirsdag var en stor nedtur. Neste gang det arrangeres en stor japanspesial i Europa, så skal jeg definetivt ned igjen, den gangen som utstiller. Etter denne helgen har jeg bare fått enda mer lyst til å heve listen og kjøre hardere på enn aldri før. Av og til etter å ha holdt på en stund, så spør enn seg selv om det er verdt alt arbeidet, pengene og tiden man bruker på denne hobbyen. Jeg innså denne helgen at dette ligger i ryggmargen på meg, det er dette jeg brenner for og et liv uten ville blitt mye fattigere. Lidenskapen og gløden min for mitt oppdrett , Shiba og Amerikansk Akita har etter en slik helg blitt, om mulig , enda sterkere.

En liten siste ting, jeg spurte flere oppdrettere og Japanerne angående bading og føning av hund før utstilling, jeg fikk et unisont svar at det var tillatt og at også nå gjorde omtrent samtlige utstillere dette , også på NIPPO utstillinger, så da kan vi legge den diskusjonen død.

Fuller resultatlister etc finner man på www.shibainfo.com

Jeg vil også avslutningsvis oppfordre alle til å støtte opp om den norske spesialen 2013 hvor det kommer 2 japanere som skal dømme , og på den varsla NIPPO spesialen som skal være i Sverige 2013. La oss vise japanerne at vi tar rasen alvorlig og at vi er et av de landene som kanskje tar best vare på en av nasjonalskattene deres.

Av : John Aareskjold Tjøtta , Kennel Ølenskjold

BIR søndag: Johou Go Kuwana Mitomosou

NSK 15 ÅR I 2013!

Det planlegges en Klubbhelg
med Jubileumsfest!

Alle medlemmer inviteres til
Storsand camping i Trondheim
8.-9. juni 2013.

Dette vil bli en helg med ulike aktiviteter,
noe bør passe for alle.

Nærmer program og mer info,
vil komme etter hvert som
brikkene faller på plass.

Har du ønsker eller tips til aktiviteter,
send på e-post til Lisbeth
lisbeth@akinuba.no

Come back,
little Shiba!

Da Töddel fikk et talerør

Av Mari Furunes

Så befant jeg meg på café da. Sammen med en venninne, midt i en samtale om dyretolking av alle ting. Hun hadde nettopp vært og hørt på hundene sine nemlig, og var i fyr og flamme over å ha fått ny innsikt. Jeg derimot ytret ord som humbug og kvakksalveri. Jeg er jo i troen om at hunder er hunder, og folk er folk. For selv om vi lever sammen, så bor vi i to forskjellige verdener allikevel.

Men venninnen insisterer, for dyretolken kunne umulig vite alle sannhetene hun predikerte på forhånd. Og det er visst en sånn regel med dyretolker, at man ikke tror det før man har prøvd det selv. Så? Skal man bite i det sure eplet?

Ja, man skal det! Tihi! Jeg føler meg så vågal og rebelsk! Jeg flesket til, tok sats og gjorde noe så politisk ukorrekt som å bruke penger på noe jeg av prinsipp ikke har trua på. Jeg bestilte time! Dypp meg i tjære, rull meg i fjær og heng meg på korset folkens. For et slikt svik har ikke verden tidligere sett. Jeg brøt mine egne prinsipper, jeg er det mareritt er laget av.

Så mye skal være sagt, det var faktisk ikke helt uten nerver at jeg satte meg ved siden av sambo i bilen. For om resultatet ble noe annet enn det jeg tenkte ville det seriøst ha føkka med virkelighetsoppfatningen min.

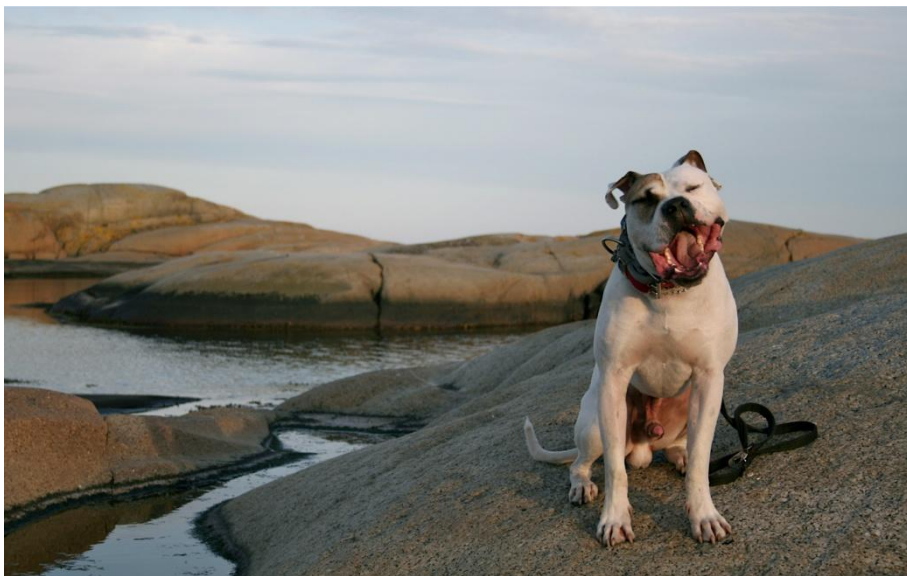
Om jeg satte meg ned og dama serverer den ene sannheten etter den andre om bikkja mi, enn om alt hun sier stemmer? Skal de liksom være små kvalme, kompliserte menneskekopier på fire bein? Med ordforråd, deduktiv evne og ettertanke? Finnes det mennesker som kan ha inngående terapitimer med hunder? Fortelle dem at årsaken til hjemme alene-problemene er at pappa stakk fra mamma bare en time etter sædavgang, og at det unektelig er et voldsomt urettferdig svik. Men at nå kan tolketuten fortelle dem at matmor er glad i dem likevel, og at hun gjør ikke annet enn å tenke fine tanker om dem mens hun sitter på kontoret og savner dem. Så de trenger ikke være redde lengre, og så funker det helt magisk! Hva om min rasjonelle sans driver gjøn med meg, og dyretolking er en vitenskap?

Men har man sagt alfa, så må man si beta. Så vi troppet opp, og Töddel fikk et talerør. Det var hans gave fra meg.

Og hva har så en hund som Töddel å fortelle til et par symbolske ører? Vel, det var en interessant totimers reise igjennom Töddels bevissthet det skal være sikkert og visst. Jeg har alltid tenkt at Töddel som ...ehrm... intellektuelt utfordret jeg, men så

feil kan man da altså ta. For jammen har han ikke intrikate følelser, komplekse meninger og en bevissthet som så og si overgår min.

La meg si en ting om Töddel. Alt han gjør, det gjør han til gangs. Med liv og lyst i hver eneste celle i kroppen, sånn har han alltid vært. Dette gjør ham til verdens kuleste, og verdens mest irriterende hund samtidig. Om Töddel hadde møtt seg selv i døra er jeg sikker på at han hadde blitt litt kåt og litt kvalm på samme tid, og det til tross for sin totale mangel på selvinnsikt.

Så når Töddel kommer inn på kontoret og går med nesa klint i bakken etter hundehviskerens nettopp-ferdig-med-løpetisper, da gjør han det til gangs. Klint i bakken, "hakke tid hakke tid hakke tid hakke tid", og undersøker nøye.

Så jeg ble ikke så imponert når en av de tingene Töddel forteller damen at han liker best er å bruke nesa si. Han gikk jo med den klint i gulvet konstant i ti minutt når vi kom inn. Men jeg får vel nesten sitere han korrekt da, det er jo det mest respektfulle, og da blir det så lite rom for misforståelser.

"Nesen er til for å finne ting, og jeg elsker når jeg kan skru den helt på. Jeg kan nesten jobbe i blinde så enkelt blir det når man kan bruke nesa! Det er nesten så man ser, bare på en annen måte. [klipp] Nesa er aller viktigst og så er det ørene sammen med øynene, men nesa aller aller først."

Jeg får litt vondt av henne, jeg. For seriøst? Vi snakker nemlig om bikkja som ikke finner godbiter på jordet liksom! Hvis han ikke ser de så eksisterer de ikke. Han kan vime et kvarter uten å finne leken jeg kastet, det er ikke uten grunn at jeg alltid har trodd han har vært på grensa til nasalt evneveik. Han snuser på bikkjeavfall han, tiss og bæsj og promp. Ellers putter han sjelden snuta i bakken engang, sånt han man ikke tid til for det kan jo hende at man går glipp av noe som skjer!

EEEE! (sånn gameshowlyd som ikke lar seg uttrykke skriftlig) Sorry damen, det var blings.

Jeg ble også overasket over Töddels nyanserte forhold til kjønnsroller. Selv er jeg vel det man kan kalle en feminist, og jeg har klare meninger om de kulturelle kjønnsrollene som vi blir imprintet med fra barnsbein. Det er nesten så jeg har lys til å studere det på akademisk vis. Så skuffelsen var unektelig stor da Töddel uttrykker et mer tradisjonelt syn på kjønnene. Jeg føler vel på mange måter at jeg har feilet i min oppdragelse.

"Pappa og jeg er kompiser bare! [klipp] Det er liksom det vi er til! Være kompiser bare. Oss gutta. Vi trenger å være gutter av og til! Gutteting er gutteting. Sikkert ikke lett å forstå for jenter..."

Töddels bevisshet på kjønnsroller provoserer meg. Gutteting du liksom. Gutteting??

Jeg tenkte jeg hadde vært flinkere enn som så. Men så trøster jeg meg selv med at jeg er så nær en traktorlesbe som man kan bli uten å faktisk være en traktoslesbe. Jeg har ikke holdt meg for god til å bedrive litt flatbanking innimellom, så jeg satser på at Töddel på sitt egenrådige vis føler at dette er nok til å inkludere meg i definisjonen "en av gutta". Enten det, ellers så vil han bare få sambo til å føle seg viktig og gå enda mer tur med ham.

At sambo i etterkant har innrømmet at han og Töddel hadde hemmelige frimureraktige møter når jeg ikke var hjemme hvor de drakk øl, så på porno og vennskapelig dultet hverandre i ryggen, later jeg som jeg ikke hører. Jeg nekter plent.

Jeg velger å konkludere slik at jeg selv kommer gunstigst ut av det. Det er ikke til å skjule.

Høydepunktet på besøket er lett å plukke ut. Det er da Töddel forsøkte å lure meg trill rundt, selv om det var et fullstendig patetisk forsøk hvor han skøyt så langt over blinken at han fortjener trøstepremie. Hold deg fast:

"Jeg er glad i andre dyr, jeg er glad i andre hunder som vil leke, jeg er glad i god mat, jeg liker faktisk godt katter selv om jeg er hund (og de liker faktisk meg også noen av dem) og jeg blir godt likt av de fleste vi møter."

Jeg vet jeg ikke maler ham i det mest flatterende lyset nå, men ærlighet varer lengst og jeg skal vare lenge. Man kan vel tolke det slik at Töddel har et intenst kjærlighetsforhold til dyr, men jeg tror ikke det finnes et pelsbelagt vesen på denne jorden som ikke er av arten *Canis Lupus Familiaris* som liker Töddel tilbake! Jeg har litt lyst til å gi henne rett, og si at det er Töddels dype og autentiske kjærlighet som gjør at han vil spise alle dyr han møter på livets lange landevei. Kanskje hans følelser er så sterke at han vil gjøre dem til en del av seg selv?

Men jeg tror heller innspillet var et lite krumspring fra Töddels svært enkle hjerne. Han vil lure meg til å gi ham en katt. Men dessverre, tjommis, det går ikke helt slik du ønsker. Du er gjennomskuet, og selv om overpopulasjonsproblematikken med katter her til lands definitivt må gjøres noe med, så unner jeg uansett ikke et levende dyr å bli utsatt for deg.

Enderesultatet av en katt i vårt hjem hadde utvilsomt blitt innholdet i en liten svart pose, og det vet vi begge innerst inne ikke er det mest anstendige utfallet.

Rett skal være rett. Hun treffer blink på noen ting. Han har jo verdens snilleste mamma, og det at det ikke skjer noe er en fryktelig tålmodighetsprøve for ham. Men selv ei klokke som har

stoppet viser riktig tid to ganger i døgnet liksom. Og jeg skulle gjerne sett den 18 måneder gamle ungløppa av en hannhund som velger og heller ligge i sofaen og sløve enn å finne på noe. De vil vel gjerne ha action de, det gjerne hele døgnet, og sånn skal de da vitterlig være. Töddel snakket i ni A4 sider, og jeg tror at selv om man prøvde iherdig på det motsatte så var man dømt til at det måtte komme et eller annet riktig der inne.

Men min hund møter ikke andre hunder med "en sunn skepsis" som han sier selv, han er uhøflig som bare rakkern han. Løper inn i deres høyst personlige sfære uten engang å hilse, nikke eller hinte først. Han er limt i dåsa på tispene fra første sekund og han tåler lite provokasjon fra gutta. Han er voldsom og fysisk, enten de er store eller små, unge eller gamle.

Han forteller om en ekkel opplevelse med en sort hund som han aldri helt har kommet over. Den episoden har (heldigvis) aldri skjedd. Han forteller at han elsker å sove i senga, noe han aldri har fått lov til.

Han forteller at han er redd for å være hjemme alene. Jeg vet at jeg ikke er der, så jeg kan ikke si det med 100% sikkerhet. Men jeg kan si med 99,99% sikkerhet og det er godt nok for meg. Det er pokker meg godt nok for CSI, og da skal vi ikke krangle. (Det beste var at hun forklarer dette med at han forsøker å sove så mye som mulig slik at tiden går fortere. Det største tegnet på separasjonsangst er jo som kjent at hundene sover mye mens de er alene!)

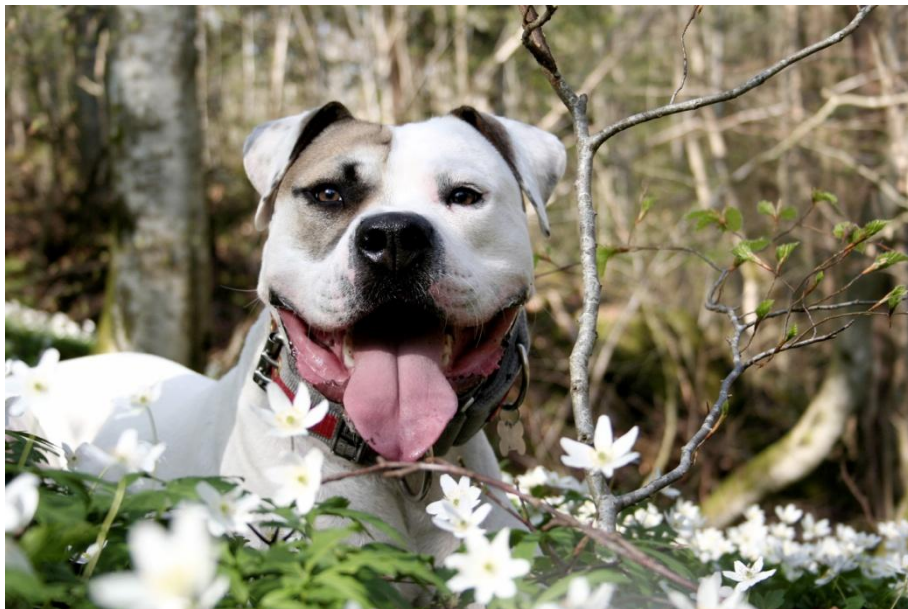
Og så var det alle de tingene Töddel unnlot å si da. Spørs om han rett og slett er for traumatisert og har fortrenget det eller noe, men jeg tviler. For det første nevner han ikke den andre hunden han bor sammen med, selv om han prater mye om både meg og sambo.

Han sier ikke en töddel (*fnis*) om sin begivenhetsrike tur fra USA til Tysland til Norge til Vestlandet til Oslo og så til slutt Vestfold. Han sier heller ikke et ord om beinskaden han hadde, som har medført at han har vært "syk" i ca halvparten av livet sitt, og når jeg spør om beinskaden på frambeinet? Vel, da kjenner hun plutselig at det er skrekkelig vondt i høyrebeinet. Men Töddel ble bitt i venstrebeinet. "Kan vi snakke om noe annet?" sa han faktisk, og det boblet latter på innsiden min.

For å være helt ærlig? Dette tror dama på selv. Hun tror hun kommuniserer med bikkja, det er jeg ganske så sikker på. Det er ikke lureri med overlegg, det er lureri sånn helt uten at noen kan noe for det. Hun virker ærlig, oppriktig, hyggelig og åpen, men det er allikevel litt alvor i alt dette tøysset. Det er kanskje stygt og nedlatende, men jeg hadde lyst til å ta en prat med henne. Fortelle henne om placeboeffekt og suggesjon. For når man virkelig virkelig leiter intenst etter en hundestemme, kan en lett bris fort bli til separasjonsangst, kjedsomhet, traumatiske opplevelser eller et ønske om å formere seg. Når man så gjerne vil tro, så finner man bekreftelse både hist og her. Og du husker den pjuškete lille fjæra som lå i grøftekanten? Den har vokst seg stor og blitt til hele Priors fjørkrebestand.

Så jeg takket høflig for meg, tok henne i hånden og alt mulig. "Jeg fikk akkurat det jeg ønsket av dette møtet" sa jeg, og mente det oppriktig.

For enten er dyretolkning meningsløst oppspinn, ellers så driver fjortishunden min og lyver folk rett opp i trynet. Jeg kan leve med begge, men det siste hadde rett og slett bare vært kult.

Red.anm;

Kjære leser av *Shib-a-visa*. Noen ganger kommer man over noen virkelig godt formulerte historier. I vår klubb har vi Gro og Solvor, som har levert mange flotte skildringer av sine liv med shiba. Men verden er så mye større! Og denne epistelen var så godt skrevet. Derfor har jeg valgt å dele den med dere alle, og håper dere setter pris på historien, selv om det ikke var en shiba i den.

Takk til Mari, som lot meg trykke epistelen og som sendte med noen flotte bilder av Tødde!

Kennel Enerhaugen

Ichiokasow (Nippo reg.)

Vi legger stor vekt på sosialisering av våre valper og har fått mange gode tilbakemelding fra fornøide valpekjøper på dette. Vi ønsker å ta godt vare på våre hunder og det er veldig viktig for oss at hundene vi har ansvar for har det godt. Vi vil gjerne takke alle våre valpekjøpere, gode venner og samarbeids partnere i både Norge og utlandet. Uten deres gode hjelp og vennskap ville vi aldri ha oppnådd de gode resultatene vi har fått til!

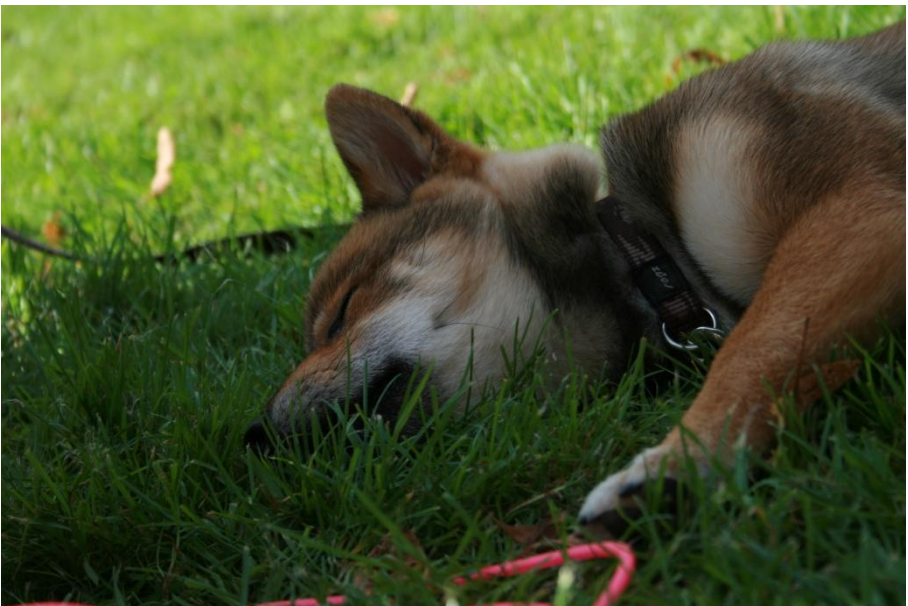
Jorun Kvalheim & Christen Lang

Sandviksveien 173, 5035 Bergen

Tlf. 55951701/90981295 Fax: 55958402

E-mail: chr-lan@online.no Hjemmeside: www.enerhaugen.net

9. Shibatreff på Østlandet.

Tusen takk til alle som tok turen til Melsom søndag 2. september. Det er hyggelig å se igjen gamle kjente men ekstra gøy med mange nye shiba eiere som har falt for rasen vår.

I år møtte det frem 20 firbente, 28 tobente på treffet og igjen var været på vår side. Dette er omtrent det samme antall deltakere som tidligere år. Aldersspredningen på hundene var fra 9 uker til 11 år.

Vi startet med litt aktivitet for de firbente. Speed konkurranse som var delt inn i 4 klasser. Baby klasse, større babyklasse, hannhundklasse og tisperklasse.

Distansen som ble tilbaketrukket var kun noen få meter for de to minste klassene og de voksne ca 40 m. Her var det om å gjøre og løpe fortest på distansen. Noen syntes dette var kjempe gøy og satte av i rasende fart, andre hadde heller god tid på strekningen til publikums heia rop. Noen syntes det var så gøy at det tok sen en ekstra seiers runde. Det er så fint å ha det inngjærde området på skolen slik at vi har mulighet til å ha aktiviteter hvor man kan ha hundene løse.

Vinnerne ble:

Babyklasse: Caco /Hiro) 5,9 sek

Større babyklasse: Tatsumi av Enerhaugen (Alma) 3,0 sek

Hannhundklasse: Qannik's Cria Tutten Mc Dreamy (Tutten) 4,3 sek

Tisperklassen: Katsumoto`s Aiko (Emi) 4,8 sek

Så var det litt grilling, premieutdeling (premier til alle hunder uansett plassering) og loddsalg. I år ble det solgt lodd for 1565,- kr og tusen takk til alle som bidro med mange flotte premier og at dere kjøper så mange lodd.

Det ble tatt mange bilder og noen ligger allerede ute på facebook og noen vil bli lagt ut på klubbens hjemmeside under aktiviteter - shiba treff østlandsområdet.

For de som hadde lyst til å prøve seg så var det lagt ut 4 blodspor. De 4 hunder som fikk prøve seg gjorde en kjempe jobb, og kanskje dette ga en mersmak til aktivitet.

Til neste år blir det 10. året som vi skal arrangere shiba treff på Østlandet. Vi ønsker å arrangere dette sentralt på Østlandet. Vi vet ikke hvor og når men info vil komme så fort det er avklart. Noen som har ideer eller ønsker til dette arrangementet så send meg en mail.

Det vil muligens bli arrangert et shiba treff nord for Oslo i løpet av høsten/vinteren 2012 mer info kommer på klubbens hjemmeside og på facebook. Så følg med der.

Da takker vi for et vel gjennomført arrangement og så ses vi i 2013 med stor feiring av vårt 10 års jubileum.

Christen og Laila (l-nag@online.no)

Å være oppdretter.

Av Christen Lang

De færreste som er blitt oppdrettere ble dette ut fra et bevist valg.

Mye er tilfeldigheter, man får en hund, en tise. Blir glad i den og ønsker å ha valper etter henne. Slik er det ofte at det begynner for mange.

Å være oppdretter, å "produsere" valper for salg, enten det er "bare" til selskap eller det gjelder brukshunder/jakthunder er et stort samfunnsansvar!

De hundene vi "produserer" er de hundene samfunnet møter på godt og vondt. Vi må ikke glemme at det er mange i vårt samfunn som verken ikke liker hunder eller har forståelse for at andre ønsker å ha hund.

Derfor er det av største viktighet at det "produkt" vi leverer = hundevalpen, er best mulig tilpasset det samfunnet den skal leve i.

Da må vi som oppdrettere i første rekke oppdrette hunder med et godt temperament som ikke er farlige for folk eller andre hunder.

Temperamentet er meget arvelig, og benytter vi i avl hunder med dårlig temperament som er sky eller aggressive vil de mest sansynlig nedarve dette og vi får hunder som vil fungere dårlig og være en dårlig reklame for hundesporten.

Det er også vesentlig at valpen blir godt sosialisert før den forlater

oppdretter. Tiden hos oppdretter har avgjørende betydning for hvordan valpen vil utvikle seg.

Sunnhet er også vesentlig!

Valpen har jo ikke bedt om å bli født. Alle hunder har krav på et godt liv uten unødvendig smerter og lidelser. Det er det vi som oppdrettere som må sørge for ved å velge sunne foreldredyr til valpen.

Sunnhet er også viktig for eieren. Det er tragisk å få i hus en valp som man blir glad i og som utvikler lidelser som kanskje senere fører til at hunden må avlives eller lide unødvendig på grunn av uheldig avl.

Da har jeg ikke nevnt det økonomiske aspektet ved dette. Det er lite hyggelig å måtte betale store veterinær utgifter på en hund man har kjøpt for mange penger.

Når det gjelder rasehunder er det dessverre slik at mye på grunn av innavl og matadoravl har forskjellige raser utviklet raserelaterte lidelser. Disse er ikke alltid de samme fra rase til rase men er vanskelig/umulig å få bort, nettopp på grunn av innavl. Når begge foreldre er bærer av samme lidelse og når de i tillegg er i slekt så sier det seg selv at dette blir vanskelig. Hvor skal man da få "friske" gener fra?

Som oppdretter av rasehunder har

man også et annet ansvar, nemlig ansvaret overfor rasen. Å oppdrette hunder av en slik kvalitet at de kommer opp mot idealet i rasen som er nedtegnet i rasestandarden = en rasetypisk hund.

Det finnes mange motiver for hvorfor vi driver oppdrett.

Man er glad i hunder og liker å se et valpekull vokse opp. Man er interessert i en spesiell rase og ønsker å oppdrette hunder som kan være til glede for en selv og andre som ønsker en slik rase. Eller man ønsker å oppdrette hunder for å konkurrere på utstillinger eller på bruksprøver/agility etc.

Og så er det desverre noen som har et ensidig økonomisk aspekt der målet er å tjene mest mulig penger.

De siste vil fort finne ut at om man skal drive oppdrett på en forsvarlig måte er det lite å tjene når vi tar i betraktning all den tid man bruker og de utgifter som hører med. Disse tar gjerne noen få kull før de gir seg.

Men de som fortsetter, bare med økonomi som ledetråd vil dessverre ofte være de som oppdretter hunder som verken er sunne, rasetypiske eller med et temperament som gjør at de fungerer i samfunnet. For det koster nemlig mye både tid og penger å være en seriøs oppdretter.

Har du en tisper du tenker du vil ha valper etter, så må du tenke deg nøye om. En tisper har ikke vondt av ikke å bli mor. Alle individer verken

kan eller skal bli forelder til nye generasjoner. Noen krav må stilles, sunnhet, godt temperament og et rasetypisk utseende må hunden ha. Om du velger å sette valper på tisper, så søk råd hos oppdretteren du har kjøpt henne fra om du er uerfaren.

Når det gjelder opplysninger om helse hos rasen eller det enkelte individ kan raseklubben eller NKK være lur å henvende seg til. Og sett deg inn i enkle regler for avl før du starter. Her vil jeg sterkt anbefale NKKs kurs i avl og genetikk. Det burde alle som tenker på å ha valper på sin hund ha gått igjennom. Det er uhyre viktig å velge en riktig hannhund til tisper. Valpene arver 50 prosent av sine gener = arveanlegg fra hver av foreldrene. Bruk aldri en hannhund om den ikke har god helse eller et godt temperament, uansett hvor høyt premiert den er!

Premier arves ikke, men det gjør helse og temperament!

Har du en hannhund som du kanskje kunne syntes det var kjekt om kunne bli far til nye generasjoner, så forsikre deg om at han er rasetypisk med for rasen korrekt temperament og at han er sunn og frisk. (Har oppfylt de helsekrav som kreves i rasen.) Vær svært nøye med hvilke tisper du låner ham ut til, og forsikre deg om at de også oppfyller de samme krav til helse, type og temperament som han. Hvis du bare har økonomiske grunner for å låne ham ut, så tenk en gang til.

En hannhund som ikke oppfyller de

krav jeg har nevnt eller som blir brukt til for mange tisper kan gjøre stor skade i en rase på sikt! Derfor har du som hannhundeier også et stort ansvar for rasens fremtid og for de valper som blir "produsert".

Både oppdretter og hannhundeier har felles ansvar for at de hunder vi møter. Og for at de som de som ikke liker/er redd for hunder møter er gode stabile individer som kan være en god reklame for hundesporten.

NY DATO FOR OPPDRETTERKONFERANSEN!

PÅ GRUNN AV KOLLISJON
MED ANNET ARRANGEMENT,
MÅ KLUBBENS OPPDRETTERKONFERANSE
FLYTTES TIL

19.-20. JANUAR 2013

OPPDRETTERKONFERANSEN AVVIKLES I
NÆRHETEN AV GARDERMOEN.

NKKs AVLSKONSULENT,
KRISTIN AUKRUST KOMMER!

NÆRMERE OM STED OG PROGRAM
I SHIB-A-VISA 4-12!

SETT AV DENNE HELGEN TIL
FAGLIG INPUT OG
ERFARINGSUTVEKSLING

PARING OG FØDSEL.

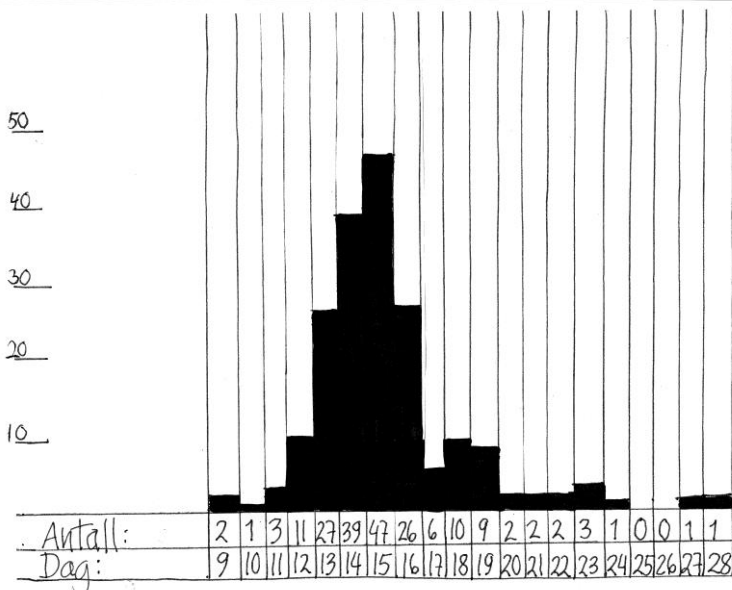
Av Christen Lang.

Som oppdretter av hunder siden 1961 har jeg etter hvert tilegnet meg stor erfaring angående paring, fødsel og stell av valper. Jeg har tatt i mot over 500 valper. Mest egne, men jeg har også bistått noen andre oppdrettere. Har også vært med på ca. 500 paringer. Dette er jo erfaringer som ikke kan kjøpes for penger men noe jeg har fått på grunn av den lange tiden jeg har drevet med oppdrett av hunder. Jeg var bare 13 år da jeg på egen hånd tok i mot det første valpekullet, og siden det har jeg regelmessig deltatt ved parringer og tatt i mot valper.

Jeg vil dele med dere noen av mine erfaringer og synspunkter i forhold til det jeg har opplevd i forbindelse med paring og fødsel. Har ført statistikk over paringstidspunkt og fødselsterminer så lenge jeg har drevet oppdrett. De statistikkene som vises her, er fra da jeg startet med Shiba for 25 år siden.

Siden statistikkene omfatter så mange hunder og siden de strekker seg over så mange år gir de et meget godt bilde av hva som er vanlig paringstidspunkt og fødselstermin hos Shiba.

Statistikk over paringstidspunkter:

Min filosofi når det gjelder oppdrett er at vi i første rekke må respektere naturen og de naturlover som finnes. Naturen har drevet "oppdrett" av levende vesen i uminnelige tider.

I husdyravl er det menneske som har tatt over rollen med å velge ut avlsdyr. Det er vi, og ikke naturen som bestemmer hvilke dyr som skal bli foreldre til kommende generasjoner. Dette er et meget stort ansvar. Alle som driver med kontrollert husdyravl må ta dette ansvaret på alvor.

Naturen har gjennom uminnelige tider skapt individer som er tilpasset de forskjellige klima og leve forhold som finnes på jorden.

Vi må ikke innbille oss at vi mennesker er de som vet best og overstyre de naturlige lovene, men respektere disse også når det er vi som bestemmer.

LØPETID OG PARING.

En tisper får som regel sin første løpetid når hun er mellom 5 og 9 måneder gammel. Jeg kommer ikke til å gå inn på hva som skjer med henne biologisk i den forbindelse, det kan dere lese om i den rikelige faglitteraturen som finnes om dette emnet.

Vanligvis varer løpetiden i ca 3 uker.(21 dager) Den første tiden er blodet rødt, det er i det såkalte forløpet og varer i vel en uke. I denne perioden er hun ikke tilgjengelig for paring og viser dette ved å avvise hannhunden med knurr og bjeff. Etter det blir blodet mere brunlig og mer sparsomt og tisperen er da kommet inn i høyløpet. Dette viser hun ved å flørte med hannhunden og ved å stille seg opp med halen til siden og ved at hun står rolig når hannhunden hopper på henne. Dette skjer fra 9. til 12. dagen etter at hun startet å blø og er individuelt.

Høyløpet varer i ca en uke men også dette kan være meget individuelt, i denne tiden er tisperen tilgjengelig for å bli paret. Tisper er blitt paret så sent som 30. dagen etter

første synlige blod. I følge min statistikk har tisper vært paret fra 9. dagen til 28. dagen, så her kan det være store variasjoner fra tisper til tisper, og fra løpetid til løpetid. Men som dere ser av statistikken er det dag 14. og spesielt dag 15. i løpet som klart er de dagene som har høyest kurve i denne statistikken (Gjelder Shiba) Enkelte tisper blir lite og er flinke til å holde seg rene, da kan man lett overse dag 1 og da blir det vanskelig å beregne rett tid. Om tispene ikke skal pares spiller jo dette ingen rolle, men ellers er det jo veldig viktig å holde rede på den rette dagen hun startet løpetiden.

For å være sikker på å treffe rett tid kan man gå til en dyrlege eller selv lære seg å ta utstryk fra tispene. Dette kan indikere når hun er mest fruktbar. (celleforandring) Man kan også ta blodprøver hos en dyrlege. Dette kan være aktuelt om man skal ut å reise med tispene. Selv benytter jeg meg ikke av dette, men stoler på hannhunden, at han vet når tiden er inne. Jeg anbefaler at man er ute i god tid, heller prøve et par dager for tidlig enn for sent. Om tiden ikke er inne vil det ikke være mulig å pare, da må man vente noen dager.

En tisper med normal kjønnsdrift vil ofte flørte med hannhunden eller andre tisper i tiden før hun er klar.

Hundefamilien (rev, ulv og hund) er slik innrettet at den henger sammen når paringen er gjort. Dette er naturens måte og sikre god befruktning på og man må under ingen omstendigheter prøve å skille dem. Henging er normalt. Hengingen varer normalt fra noen minutter til opp til en halv time. Etter at hannhunden er ferdig med sine bevegelser henger de sammen og han snur seg og hundene står da med hode i hver sin retning. Det er da lurt å holde både tispene og hannhunden og jeg lar alltid begge ha på halsbånd når de skal pares så det blir lettere å holde dem. Tispene vil normalt skrike noe når de henger, i noen sjeldne tilfelle kan hannhunden også gjøre det. I sjeldne tilfelle kan man få valper på tispene uten at hundene har hengt sammen, men henging er det mest vanlige for å oppnå drektighet hos hund.

Mine erfaringer er at det er lurt å gå en tur med hundene når de møtes for første gang slik at de blir kjent. Er det rett tid tar det vanligvis kort tid før de er paret. Tar det særlig lenger tid enn en halv time før noe skjer så er det mindre sjanse for at det blir paring den dagen.

Sørg for at hundene får pare seg på et skjermet område der de ikke blir unødvendig forstyrret.

Selv er jeg opptatt av at hunden skal pares på naturlig måte uten innblanding. Jeg vet at noen holder tispene og at noen hjelper hannhunden, men dette kan jeg ikke gi noen råd om da jeg ikke praktiserer dette selv.

Det diskuteres om hvor mange ganger det er lurt å pare hundene. Om man får til en naturlig paring med henging er dette i utgangspunktet nok om det er rett dag. Det er ikke nødvendig å pare to dager i trekk. Sæden lever i mer en 48 timer så det er ikke nødvendig å "fylle på" før det. Men i naturen vil jo hunden pare seg flere ganger over lengre tid om de får lov, og det kan de jo selvsagt få lov til om man har mulighet til det.

I de tilfelle vi har hatt ekstra store kull hos oss har dette vært tilfelle. Men kull størrelse er jo avhengig av mange faktorer. Tispen skal ha god plass til mange foster og forholdene skal være tilstede for at de fester seg og utvikler seg frem mot ferdige utviklede valper. Her spiller det også en rolle om foreldrene er i nær slekt, da kan man få en innavlsdepresjon som gjør at kull størrelsen blir mindre og at valpene blir mindre og lite levedyktige. I verste fall kan innavl føre til at alle befruktede fostre dør i mors liv. I motsatt fall, ved utavl blir det ofte store kull med kraftige levedyktige valper = utavlseffekt.

UVILLIG TISPE.

Ikke alle tisper vil bli mødre og ikke alle tisper skal avles på.

Når det gjelder Shiba så har jeg hatt en rekke tisper (stor prosent) som ikke vil la seg pare i forhold til de to andre rasene jeg har drevet oppdrett av. (Engelsk setter og Norsk Lundehund) Hva dette kommer av vet jeg ikke, men det er noe spesielt for denne rasen.

Mine prinsipper for avl tilsier at man ikke skal avle (inseminere) en tisper som ikke vil pares på naturlig vis og heller ikke tvangspare henne. Det samme gjelder tisper som har kompliserte fødsler. Det er svært viktig etter min mening at hundene kan pares naturlig og føde naturlig.

I noen tilfelle kan vi oppleve at tispene velger hannhund selv. Da kan hun være tilgjengelig for en hannhund, men avvise en annen samme dag. (Altså det er da ikke snakk om at det ikke er rett dag for parring.) Det handler om kjemi mellom de to og dette må vi respektere.

UVILLIG HANNHUND.

Det er ikke bare tisper som ikke vil pare. Noen ganger hender det at en hannhund heller ikke vil pare. Det kan ha flere årsaker. Dårlig kjønnsdrift. Da er det lite vi kan gjøre. Hannhunden er ikke tilstrekkelig interessert til å gjennomføre en paring. En slik hannhund må man ikke benytte til inseminasjon da dårlig kjønnsdrift viser seg å være arvelig.

Det kan være at hannhunden er umoden og ikke helt vet når han skal anstrenge seg eller at han er overivrig og ikke av den grunn får til en vellykket paring. Mitt råd her er at om man har anledning så la ham gå sammen med tispene over lengre tid og ikke gi ham opp. Men prøv ham igjen ved en senere anledning. Kanskje han da klarer det. Hvis en tisper er meget dominant og en uerfaren hannhund får mye stryk av henne, vil han få dårlige erfaringer, og vil da ikke tørre å pare da han er redd for å få juling av tispene.

Noen ganger kan hannhunden ha (for) stor respekt for eieren (flokkleder) og av den grunn ikke tørre å pare når vedkommende er tilstede. Det løser vi enkelt ved at eier ikke er med når hundene pares.

INSEMINASJON.

Det vil si at man tapper en hannhund for sæd og så innfører denne i tispene ved teknisk hjelp.

Prinsippet for inseminering (kunstig befruktning) bør være at dette kun er en nødløsning som man benytter f.eks. hvis hannhunden befinner seg i ett annet land og det er vanskelig å få til en naturlig paring.

Et godt argument for å benytte inseminasjon er at man på den måten kan utvide genmaterialet i rasen (under forutsetning av at sæden representerer nytt blod) Skal man inseminere bør dette være med hannhunder som har bevist at de er fertile (- kan pare på naturlig vis) og har avkom etter seg av god kvalitet. Tisper som skal insemineres må ha født levedyktige valper og tidligere ha blitt parete på naturlig vis og også selvfølgelig oppfylle de samme krav til temperament og helse og kvalitet på avkommet.

Å benytte hannhunder med dårlig temperament, dårlig kjønnsdrift eller hunder som ikke oppfyller de helsekrav som er satt opp for rasen er ikke etisk!

Inseminering kan enten gjøres med fersk sæd eller (mest vanlig) med frossen sæd. Inseminasjon med fersk sæd kan man selv utføre om man har lært teknikken, men jeg anbefaler å benytte dyrlege ved inseminering og dette må man om man skal benytte frossen sæd. Regler om import og lagring av sæd finner man på NKKs hjemmeside.

FØDSEL

En fødsel er enten det gjelder mennesker eller dyr en naturlig foreteelse. Tenk på hvor mange individer som blir født på jorden hver eneste dag.

I dagens samfunn har vi en tendens til å sykeliggjøre mange naturlige funksjoner. Man tar røntgen, ultralyd og en rekke prøver og hos oss mennesker skjer en fødsel som regel på ett sykehus med leger og jordmødre til stede. Man gir bedøvelse og tar i noen tilfelle unødvendige keisersnitt. Jeg har selvfølgelig stor forståelse for at man ønsker å sikre at barnet kommer til verden på en forsvarlig måte, men vi har fjernet oss veldig mye fra naturen.

Når det gjelder hunder har vi også fjernet oss mye fra det som er naturlig. Også her er det blitt vanlig med ultralyd og keisersnitt. En fødsel er blitt noe skremmende for mange. Noe vi er redd for skal gå galt. Og i noen tilfelle kan det jo skje, men i de aller fleste tilfelle går det bra. Jeg går ikke spesielt inn på her de fødsler der man må

benytte dyrlege. Dette vil kreve en egen artikkel og en slik artikkel bør skrives av en dyrlege med spesialkompetanse på dette feltet.

En fødsel er en stor påkjenning for moren og for det individet som blir født. Alle overlever dessverre ikke, slik er naturen. Men vi kan legge alt til rette på forhånd slik at fødselen går på best mulig måte og være tilstede og oppservere og gripe inn OM noe ikke går som normalt. Men da er det jo viktig at vi vet hva som er normalt og det kan vi bare få ved erfaring.

Det viktigste for oss som er til stede er at vi bevarer roen. En stresset eier kan påvirke tispens negativt. Når fødselen først er i gang er det en prosess som må gå sin naturlige gang. Mine erfaringer er at tispens setter pris på at vi er til stede.

En normal fødsel hos hund starter vanligvis 63 dager etter første parring, men her er det store forskjeller fra rase til rase og fra individ til individ og fra fødsel til fødsel hos samme individ. På statistikken ser vi at Shiba som oftest føder den 61. dagen.

Tispens kan bli urolig opp til et par dager før fødselen, appetitten minsker. Dette er for at hunden ikke skal ha for mye mageinnhold under fødselen. Hun graver i tepper eller annet hun kommer til og vil gjerne hjemme seg på et mørkt sted. I naturen ville hun nå grave ut en passende hule til å føde valpene i. Hun må ha et "rede" å føde i. En passende hundeseng/fødekasse er greit, men noe tepper fungerer også fint under selve fødselen. Så kan man heller legge valpene i kassen etterpå. Hos oss foregår fødselen på badet. Fliser er lett å rengjøre. Tispe får gå fritt rundt men har en krok der hun har tepper å grave i. Ikke tving tispens til bare å ligge i kassen. Fødselen stimuleres ved at hun kan få bevege seg fritt (I ett begrenset område) Ikke ha på for skarpt lys. Tispens ville selv ha fortrukket helt mørke, men det er jo vanskelig for oss om vi skal følge med på det som skjer.

Det er et par momenter som er viktig i forkant av en fødsel. Om man har tenkt å ha valper på tispens, så ikke vent for lenge med første kull. En gammel førstegangs fødende tispe vil ha større risiko for en komplisert fødsel. Ellers er det viktig at tispens er i god kondisjon før hun pares. Man kan ikke slanke en dreptig tispe og en fet tispe vil garantert få en vanskelig fødsel. Mosjoner hunden helt frem til siste dag før fødselen, men tilpass mosjonen til hva hunden selv vil. En godt mosjonert tispe føder lettere. Her er det en del misforståelser i forhold til hvor mye mosjon hunden tåler. Den tåler mere en vi ofte tror.

Når fødselen nærmer seg blir tispens urolig, i de fleste tilfelle slutter hun å spise dagen før. Et par dager på forhånd synker temperaturen og om man måler daglig får man en indikasjon på at fødselen er forestående når temperaturen stiger igjen. Selv pleier jeg ikke å ta temperaturen, men vil anbefale dette om du føler deg usikker.

Fødselen kan inndeles i to perioder, oppblokkingen og utdrivelsen.

Under oppblokkingen forbereder kroppen seg på at valpene skal bli født. Signaler fra morkaken gir beskjed om at prosessen er i gang. Temperaturen stiger og tispene starter å pese og grave intenst.

Så starter utdrivelsen, da får tispene rier (sammentrekninger av livmoren) med jevne mellomrom og valpen drives ut i fødselskanalen og gjennom bekkenet og ut. Dette kan ta tid. Under en normal fødsel kommer riene med jevne mellomrom men kan stoppe opp i perioder uten at dette er farlig. La naturen gå sin gang så lenge hunden har rier og man ser at noe skjer.

Fødselskanalen "smøres" og etter en del rier går "vannet" en tyntflytende veske som kan forveksles med urin. Valpen ligger i en pose og må ligge i denne under hele fødselen. Posen kommer tilsyne som en blære som går inn og ut før valpen endelig kommer over bekkenkammen og ut. Det er normalt at tispene skriker når dette skjer.

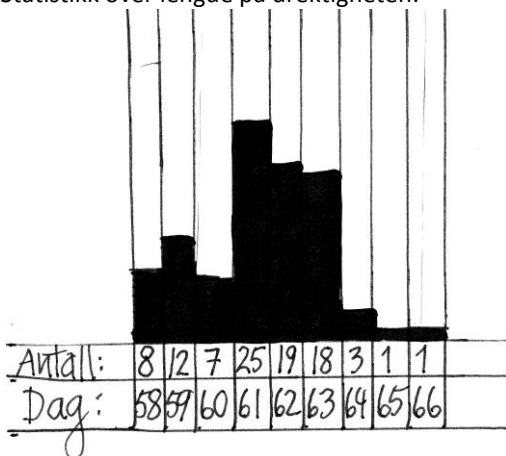
Når valpen er født vil tispene bite hull på posen og slikke valpen ren. Man kan hjelpe tispene ved å frigjøre valpen, den må ikke ligge for lenge i posen etter at den er født da blir den kvalt og det er en av hovedgrunnene til at man bør være tilstede ved fødselen. Noen førstegangs fødende tisper kan få panikk like etter at valpen er født (fødselspsykose) og vil da rømme fra valpen og ikke hverken slikke den eller bite hull på posen. Det som da hjelper er at man holder tispene og legger valpen til patten. Når valpen dier stimulerer dette tispene og hun vil da etter en tid slikke valpen og oppføre seg normalt.

Det er ikke nødvendig å klippe navlestrengen. Tispen vil etter en stund tygge denne over, det haster ikke. Om hun ikke gjør dette så kan man klippe, men klipp da på skrå. (Ikke nødvendig å binde opp navlestrengen) Jeg har aldri hatt en valp som har forblødd seg i forbindelse med kutting av navlestrengen. Tispen skal spise morkaken som følger hver valp. Det er flere grunner for dette. Morkaken inneholder stoffer som blant annet stimulerer riene og melkeproduksjonen. Jeg lar tispe selv bestemme hvor mange morkaker hun vil spise. De er også fra naturens side ment som næring (Tispen forlater jo ikke valpene de første døgnene og i naturen trenger hun jo da næring)

De fleste valper blir født med hodet først og dette letter utdrivningen ved at hode baner vei i fødselskanalen. Men i 40 prosent av tilfellene fødes valpen med bakbeina først (setefødsel) Da er det vanskeligere for tispene å få ut valpen og mer smertefullt. I noen tilfelle har tispene dårlige rier og vanskelig for å få ut valpen. Dette kan ha flere årsaker. Tispen kan være fet og i dårlig kondisjon eller gammel eller begge deler (Burde da ikke ha hatt valper) Eller en valp kan være død i mors liv. Da er det vanskelig å få den ut da den ikke selv gir den stimuli av livmoren som er nødvendig for at den skal fødes på normalt vis. I slike tilfelle trekker fødselen ut. Jeg har lært meg en enkel teknikk som stimulerer riene. Jeg legger begge hender på hundens rygg ved skulderbladene og presser kraftig ned langs ryggraden mot bekkenet. Dette stimulerer riene og må gjentas med jevne mellomrom til valpen er kommet ut. Jeg har massert ut utallige valper når forholdene har vært slik at tispene har hatt dårlige rier og jeg tror bestemt at dette er en av grunnene til at jeg aldri har behøvd å ta keisersnitt på noen av mine hunder i alle de årene jeg har drevet oppdrett. Men før jeg eventuelt starter massasje ville jeg ha tatt ut tispene og løpt litt opp og ned en lang trapp. Dette kan få i gang igjen en fødsel som har stoppet opp. Bevegelsene vil stimulere livmoren og på den måte få riene i gang igjen.

Statistikk over lengde på drektigheten:

Under normale forhold vil det ta mellom 5 minutter og opp til flere timer mellom hver valp. De mest vanlige er 30 min til en time. Ikke få panikk om det tar mer enn 2 timer så lenge hunden er rolig og har noen rier innimellom. Det er altså ikke nødvendig som det står i noe litteratur at man må til dyrlegen om det går mer en 2 timer fra forrige valp. Det kan ta mer en 4 timer mellom valpene uten at dette er farlig. I noe helt spesielle tilfelle har det hendt at en valp er blitt født dagen etter de andre og likevel vært i live. Er valpen død i mors liv vil den som oftest komme ut etter hvert, men det kan ta tid. Det er ingenting vi kan gjøre for en død valp, fjern den fra tispens på en skånsom måte. Jeg har aldri hatt en tisper som har dødd under/etter en fødsel. Det er svært uvanlig, men det kan skje. Noen tegn man må være oppmerksom på er om det kommer mye sort blod samtidig som fødselen drøyer lenge, da er det mest sannsynlig ett tegn på at det er en død valp eller rester av et fullbåret foster som er på vei ut.

Valper kan dø, men som regel går det bra med tispens selv om fødselen er vanskelig. La naturen gå sin gang. Man må ha is i magen og ikke få panikk. Det er en naturlig prosess som er i gang og den må ta sin tid.

Dødfødte og vanskapte valper vil forkomme noen ganger. I de 25 årene jeg har drevet oppdrett av Shiba har jeg hatt få dødfødte og få vanskapte valper i forhold til det store antallet totalt fødte valper. Men i naturen er det slik at noe kan bli feil, og da vil vi få valper som dør i mors liv. Noen av disse blir absorbert (tidlig i drektigheten) eller er døde ved fødselen. Levende foster med skader kan overleve i livmoren der de får næring gjennom navlestrengen, men klarer seg ikke når de skal leve på egen hånd etter at de er født. Det er lite vi kan gjøre for disse. Slike skader kan være ganespaltning, hjerte- eller lungefeil. Noen ganger kommer det vanskapte valper og om de ikke dør selv i løpet av kort tid er det mest humant å avlive dem (Benytt dyrlege)

Pass på at alle morkakene (en for hver valp) kommer ut ellers kan det oppstå livmorbetennelse.

Etter fødselen vil tisper ha høy temperatur i flere dager og vil da pese en del. Dette er normalt. Hun vil også ha flytninger lenge etter fødselen men om disse ikke er illeluktende og med gult puss er det helt normalt. I motsatt tilfelle må man oppsøke dyrlege da det da kan være fare for livmorbetennelse. Tispens må da få en antibiotikakur.

Det er normalt med sort løs avføring i flere dager etter en fødsel, dette henger sammen med at tispens har spist morkaker som inneholder mye jern.

De fleste uerfarne oppdretter gjør den feilen at de får panikk om noe ikke går helt etter boken. Men det gjør det jo ikke alltid i naturen. Det er store variasjoner. Blir tispens unormalt slapp og har dårlig allmentilstand må dyrlege oppsøkes straks. Dyrleger har stor kompetanse på unormale fødsler, men de fleste dyrleger har svært liten erfaring når det gjelder en normal fødsel hos hund.

Det er store forskjeller mellom Norge og Sverige når det gjelder utførte keisersnitt på hund. Dette må jo være fordi det er forskjell på praksis mellom disse to lands dyrleger. Vi har jo det samme avlsmateriale her som i Sverige og norske tisper er ikke mindre egnet en sine svenske medsøstre for å klare en fødsel.

En normal født valp vil fort bevege seg og søker naturlig til morens patter. Er valpen slapp når den kommer ut av posen må vi passe på at moren slikker den og vi kan også massere den for å få den til å puste. Etter en kort stund bør en normal valp ha god sugerefleks og ta patten. Gjør det ikke det, så kan vi legge valpen til patten. Det er viktig at valpen får i seg råmelk, men ikke stress med dette. Det er en god grunn for at det er pauser mellom hver valp. Moren skal ha tid til å stille/slikke valpen. Når hun gjør dette stimulerer hun hjerte- og lungefunksjonen hos valpen. En valp som er slapp ved fødselen vil noen ganger trenge litt hjelp fra oss til å komme i gang med puste prosessen og da kan vi som nevnt massere den på brystet og riste den lett og passe på at luftveien er fri. Er valpen levedyktig vil den da etter kort tid klare seg selv.

Når valpen dier moren, stimulere dette både riene og melkeproduksjonen. En valp som er slapp og ikke vil die, er det som oftest ikke så mye å gjøre med, men vi kan prøve å tilføre valpen veske ved å gi den vannopløst druesukker med en pipette. Er den ikke levedyktig vil den dø i løpet av noen dager. Det er som regel en god grunn for dette. Valpen har gjerne da en skade som nevnt tidligere og personlig mener jeg at vi ikke for enhver pris skal holde liv i en slik svak valp. I naturen er det slik at de sterkeste overlever og det er et godt prinsipp også i hundeavl. Det er lett å bli sentimental, men vi må huske på at det er dyr vi avler og at det er viktig å føre vider sterke sunne gener.

Det kan noen ganger være vanskelig å være helt sikker på om fødselen er slutt. Men i de fleste tilfelle vil tispene være urolig så lenge den har foster i livmoren. Når alle valpene er ute vil tispene roe seg og legge seg til rette og die valpene. Tar fødselen lang tid og det er mange valper kan tispene noen ganger ta pauser og da vil hun ligge rolig en tid før hun så på nytt starter utdrivelse av ny valp. Her må vi ha is i magen og ta tiden til hjelp og oppservere tispens tilstand for å bli sikker på at fødselene virkelig er slutt.

Er man en erfaren oppdretter vil man ofte ha en viss formening om hvor mange valper som er ventet. Dette kan også hjelpe når man skal avgjøre om fødselen er slutt. Tispene trenger ikke næring under fødselen men kan tilbys kalt vann. Etter fødselen pleier vi å gi havresuppe tilsatt tre spiseskjeer sukker/druesukker og en teskje salt. Denne suppen stimulerer melkeproduksjonen.

En normal fødsel er en stor opplevelse og man får stor ærefrykt for livet når man får lov til å overvære den. Når fødselen er over og freden har senket seg og tispene ligger der med sine nyfødte valper er det vært all nattevåkningen og all ventingen som vi som regel har hatt i forkant av fødselen.

HUND & HELSE

ØYESYKDOMMER

Hentet fra www.dsvo.dk Tekst: Ellen Bjerkås

HUND & HELSE

”Øyelysing” og øyeattester

De fleste oppdrettere og mange hundeeiere er kjent med øyelysing som et ledd i kontrollprogram for arvelige øyesykdommer. Men ikke alle er kjent med hva dette går ut på og hvorfor det i det hele tatt gjøres.

Hensikten med øyelysing, det vil si en systematisk øyeundersøkelse, er todelt. Ved systematisk å undersøke hunder som skal brukes i avl ønsker man å hindre at hunder som har alvorlige arvelige øyesykdommer blir brukt som avlshunder og derved fører anlegget for sykdommen videre til avkommet. Man ønsker også å identifisere hunder som har en arvelig øyesykdom for å kunne hjelpe disse hundene til et best mulig liv.

Når man avler for å fremme spesielle rasetrekk er det vanskelig å unngå at det samtidig følger med noen uønskede ”nisser på lasset”. I denne sammenheng er dette øyesykdommer som er arvelig betinget. Det finnes en hel rekke slike sykdommer og forekomsten av enkelte av dem kan være ganske høy innen en rase. Heldigvis er det slik at ikke alle arvelige øyesykdommer er smertefulle eller forårsaker vesentlig nedsatt syn.

De arvelige øyesykdommene kan være medfødte eller de kan utvikles gradvis og forårsake symptomer senere i hundens liv. De kan være forårsaket av et enkelt gen eller de kan skyldes samspill av flere defektgener. Man ser også at enkelte rasetrekk gjennom avl blir mer ekstreme enn ønskelig, og at det som opprinnelig var et rasekarakteristikum ikke lenger er forenelig med god helse.

Hva er ”øyelysing”?

”Øyelysing” er populærbetegnelsen på en systematisk øyeundersøkelse med tanke på å kunne diagnostisere arvelige øyesykdommer. På grunnlag av undersøkelsen skriver veterinæren ut en attest til eieren. På denne står det om hunden har tegn på en arvelig øyesykdom på tidspunktet for øyelysingen og hvilken sykdom det i så fall dreier seg om. Eller hunden kan få en attest på at den på undersøkelsestidspunktet ikke har tegn til noen arvelig øyesykdom. Men i noen tilfeller kan det være vanskelig å avgjøre om de forandringene som eventuelt observeres er tegn på sykdom eller er normale biologiske variasjoner. I de tilfellene vil veterinæren markere på attesten at hunden er ”mistenkt” for den aktuelle sykdommen og notere at hunden bør undersøkes igjen etter en gitt tid.

For at en attest skal kunne utstedes skal en fullstendig undersøkelse gjennomføres. Hunden skal være ID-merket med mikrochip eller lesbar tatovering og stamtavle skal være tilgjengelig enten i original eller på DogWeb, NKK's hundedatabase på nettet. Tidligere attester bør også foreligge. Før undersøkelsen skal eier signere på attestformularet. Med det gir eier tillatelse til at resultatet kan registreres i et sentralt register, i Norge i NKK's register, samt at resultatet kan offentliggjøres.

Undersøkelserutine og – utstyret som er nødvendig for øyelysing er standardisert. Øynene skal undersøkes med spaltelampe-biomikroskop og indirekte oftalmoskop (Figur 1, 2). Selve undersøkelsen omfatter både kontroll av øyeeplene, øyelokkene og områdene rundt øynene. Hos noen raser som er disponert for stigning i trykket inne i øyet (glaukom, "grønn stær") foretas i tillegg en undersøkelse av området der kammervæsken (væsken inne i øyet) dreneres ut fra øyet. For å opprettholde normalt trykk i øynene, må det være en balanse mellom det som produseres og det som renner ut. Hvis trykket blir for høyt, skades strukturene inne øyet. Dette vil føre til at synet svekkes og hunden blir blind. Undersøkelsen av avløpsvinkelen kalles gonioskopi, og gjøres ved at avløpet inspiseres gjennom en spesiell kontaktlinse (Figur 3). Hos hunder av noen raser er det aktuelt å måle produksjonen av tårevæske (Figur 4), mens hos andre raser er det spesielt viktig å undersøke for misdannelser foran i øyet.

*Bildet har ingenting med artikkelen å gjøre, men dette er et godt shibablikk.
Foto: Anh Thu Pham*

For å kunne se og vurdere de bakre delene av øyet må pupillene utvides. Ved mistanke om arvelige netthinnesykdommer er det også mulig å gjøre elektoretinografi (ERG) (Figur 5). Undersøkelsen, som må gjøres med hunden i narkose, går ut på å stimulere netthinnene med lys av kjent intensitet og varighet og måle reaksjonen fra netthinnecellene. Denne undersøkelsen gjøres i Norge i dag kun på Norges veterinærhøgskole. Det utstedes en egen attest for denne undersøkelsen.

Registrering av resultater

Resultatet av øyeundersøkelsen registreres i NKK. Så langt har resultatene blitt lagt inn manuelt, men i løpet av året blir det mulig å registrere resultatene elektronisk. Dette reduserer risikoen for feilregistrering og forkorter tiden til resultatet blir kjent og informasjonen kan brukes. Prosedyren blir i enkelthet slik: Veterinæren logger seg inn og får tilgang til "Øyediagnoser" på DogWeb og finner så hunden som skal øyelyses. Attestformularet må skrives ut slik at eier kan signere på en papirkopi før undersøkelsen. Deretter undersøkes på vanlig måte. Etter undersøkelsen får eieren en papirkopi med resultatet av undersøkelsen. Det vil fremdeles bli mulig å bruke papirattester, fordi dette er nødvendig der man av ulike grunner ikke kan være online. Veterinæren må da legge inn alle resultatene elektronisk etterpå.

Hvem kan øyelyse?

Det kreves spesialkompetanse for de veterinærene som skal foreta øyelysing. Attestene som brukes ved undersøkelser i Norge er tilsvarende de som brukes i mange andre europeiske land, og det ligger et kvalitetsstempel i de internasjonale attestene. De kan utstedes av europeisk spesialist i øyesykdommer (Diplomate of the European College of Veterinary Ophthalmologists – ECVO) eller av veterinærer som er godkjent av ECVO for å kunne utføre dette arbeidet. I Norge har disse veterinærene gjennomgått tre til fire års etterutdanning med avsluttende eksamener og er spesielt godkjent av Den norske veterinærforening og av ECVO. Utdanning og eksaminering av nye øyelysere er et felles nordisk prosjekt. Den Nordiske Øyeeksaminasjonskomiteen er faglig ansvarlig for å vurdere at kandidatene oppfyller kravene som er nødvendige for å gå opp til eksamen og for gjennomføring av eksamen. Komiteen er nedsatt av de nordiske veterinærforeningene og har én representant fra henholdsvis Danmark, Finland, Norge og Sverige. Komiteen skal ledes av en ECVO Diplomate. Under eksamen skal ytterligere en europeisk spesialist være til stede. Vedlikehold av kompetansen er viktig og er ivarettatt ved at det stilles krav til at øyelyserne regelmessig gjennomgår etterutdanning.

Hvis eieren ikke aksepterer resultatet

Det er alltid mulig å stille spørsmål ved en diagnose og det er forståelig at det iblant kan være ønske om å få en "second opinion". Likeledes kan det være aktuelt med ny undersøkelse av en hund som er mistenkt for en arvelig øyesykdom. Hvis en hund har fått to forskjellige diagnoser er det den "dårligste" som gjelder inntil hunden blir undersøkt av enten hele gruppen av øyelysere eller av den faglige lederen for øyelysergruppen som er ECVO Diplomate. Hunder som mistenkes for en arvelig øyesykdom kan etter en gitt tid enten undersøkes av samme øyelyser igjen eller av lederen.

Kan øyelysing erstattes av gentesting?

Gentesting erstatter ikke øyelysing, men det er et nyttig supplement. Ved gentesting kan man identifisere eventuelle bærere av defektgen for en angitt sykdom, samt hunder som kommer til å utvikle den sykdommen det testes for. Men man må være klar over at en gentest kun tester for ett spesifikt gen for én spesiell sykdom. Ser man på for eksempel PRA (progressiv retinal atrofi), finnes det mange gendefekter som forårsaker samme sluttresultat – en ødelagt netthinne og en blind hund. Man snakker derfor ikke lenger om PRA som en enkelt sykdom men som en gruppe av sykdommer. Vi vet allerede at det hos flere hunderaser finnes flere gener som forårsaker ulike former for PRA. Testing for én gendefekt gir ingen opplysning om eventuelle andre gendefekter hos samme hund. Tilsvarende forhold må man regne med vil gjøre seg gjeldende for katarakter ("grå stær"). Hos mennesker finnes det et stort antall gener som er kjent å kunne forårsake katarakt, og det finnes mange modifierende faktorer. Foreløpig er defektgen for katarakt isolert kun hos fire hunderaser, boston terrier, fransk bulldog, staffordshire bull terrier og australian shepherd. Vi må forvente at flere raser vil bli føyd til på listen etter hvert.

Hvis man lar gentesting for en spesifikk sykdom erstatte den kliniske undersøkelsen som en øyelysing er, mister man informasjon om andre øyesykdommer. For eksempel vil gentesting av en dvergpuddel uten samtidig øyelysing føre til at man kan risikere at det avles på hunder med andre øyesykdommer. Ved gentesting får man opplysning kun om den spesifikke sykdommen det testes for. Hos dvergpuddel er dette den typen PRA som det finnes en DNA-test for. Andre øyesykdommer som man ikke får opplysning om er andre typer PRA som finnes på rasen, katarakt, misdannelse i synsnerven og feilstilte øyehår.

Hvilke sykdommer undersøkes det for når man øyelyser?

Ved øyelysning undersøkes for mange arvelige øyesykdommer som er spesifikt nevnt på attesten (Figur 6). Men siden det foretas en fullstendig øyeundersøkelse vil man i tillegg kunne påvise ikke-arvelige tilstander i øyne

og øyelokk hos hunden, iblant tilstander som krever behandling. De arvelige øyesykdommene er delt i to grupper; medfødte i rubrikken med diagnoser til venstre på attesten, og de sykdommene som viser seg senere i hundens liv i kolonnen til høyre på attesten. For de medfødte sykdommene er det tilstrekkelig med én undersøkelse, mens for de ervervede er attesten gyldig i ett år.

På attesten er det listet opp en rekke sykdommer. Noen kan affisere hunder av alle raser, mens andre er spesifikke for én eller et fåtall raser. I denne artikkelserien blir det gitt en oversikt over de sykdommene som er spesifisert på attesten. Sykdommene omtales i den rekkefølgen de finnes på øyeattestene. I tillegg er det rubrikker for "Annet". Her føres opp påviste sykdommer som er kjent hos den aktuelle rasen og som ikke er spesifisert på attesten. Eksempler på dette er mangelfull utvikling av regnbuehinnen hos rottweiler, pigmentansamling og trykkstigning (glaukom) hos cairn terrier og mikroftalmi (øyet er for lite av størrelse) hos flere hunderaser.

Sykdommene som det skal krysses av for på attesten;

Medfødte øyesykdommer

De arvelige øyesykdommene er delt i to grupper; de medfødte og de som viser seg senere i hundens liv. Felles for de medfødte sykdommene er at de kan diagnostiseres tidlig. I utgangspunktet medfører de ikke smerter, men følgetilstandene kan være smertefulle.

På hundens øyeattest er det listet opp en rekke sykdommer. Noen kan ramme hunder av alle raser, mens andre er spesifikke for én eller et fåtall raser. I tillegg er det rubrikker for "annet". Her føres det opp påviste sykdommer som er kjent hos den aktuelle rasen, men som ikke er spesifisert på attesten. Eksempler på dette er mangelfull utvikling av regnbuehinnen hos rottweiler, pigmentansamling og trykkstigning (glaukom) hos cairn terrier og mikroftalmi (øyet er for lite av størrelse) hos flere hunderaser.

De medfødte sykdommene i diagnosekolonnen til venstre på attesten. I kolonnen til høyre plasseres sykdommene som viser seg senere i hundens liv. For de medfødte sykdommene er det nok med én undersøkelse, mens for de ervervede er attesten kun gyldig i ett år.

Persisterende pupillmembran (PPM)

Persisterende pupillmembran (PPM) er rester fra fosterstadiet av et nettverk av blodkar i fremre øyekammer. Dette nettverket skal normalt være forsvunnet kort tid etter at hunden har åpnet øynene, men i noen tilfeller ser vi restene av blodkar som tynne brune strenger inne i øyet foran regnbuehinnen. Disse kan strekke seg fra den ene siden av regnbuehinnen (iris) til den andre, de kan gå

fra regnbuehinnen og fester seg på baksiden av hornhinnen eller fra regnbuehinnen og fester seg foran på linsen. Små forandringer affiserer ikke hunden i det hele tatt, mens store forandringer kan påvirke synet. Noen raser undersøkes spesifikt for PPM. Det gjelder først og fremst basenji, men man er oppmerksom på misdannelsen også hos petit basset griffon vendeen, chow chow, engelsk cocker spaniel, airdale terrier, welsh corgi og mastiff av ulike typer.

Bildet har ingenting med artikkelen å gjøre. Foto: Geir Hansen

Persisterende hyperplastisk tunica vasculosa lentis / persisterende hyperplastisk primær vitreus (PHTVL/PHPV)

Denne tilstanden skyldes også at blodkar som er til stede og omslutter linsen mens øyet utvikles, ikke tilbakedannes normalt etter at hunder er født. Forandringene, som i hovedsak sitter på baksiden av linsen, graderes etter alvorlighetsgrad fra 1-6. Små forandringer påvirker ikke synet, mens store forandringer fører til at hunden får redusert syn eller blir blind. Siden lidelsen er medfødt, kan den diagnostiseres tidlig. Valpene kan undersøkes allerede fra syv til 7-8-ukers alder.

PHTVL/PHPV ble først beskrevet hos dobermann, senere også hos staffordshire bull terrier og pinscher. Vi mistenker at denne misdannelsen også er arvelig betinget hos riesenschnauzer og king charles spaniel, og den ses sporadisk hos hunder også av andre raser. Hos dobermann regner man med

dominant nedarving med ufullstendig penetrans. Heterozygote hunder (hunder som har ett defektgen og ett normalgen for sykdommen) har små forandringer, mens de homozygote (hunder som har to defektgener for sykdommen) har mer uttalte forandringer. Hos øvrige raser er nedarvingsmønster ikke fastslått, men tilsvarende nedarving som hos dobermann er ikke usannsynlig.

Katarakt (medfødt)

Ordet katarakt kommer fra det greske katauraktos som betyr foss eller vannfall. En annen betegnelse er «grå stær» som kommer av det tyske ordet «starr» (= stiv). Katarakt defineres som enhver uklarhet i linsen, uansett årsak. Katarakter kan være medfødte eller de kan utvikles senere i hundens liv. Medfødte katarakter finner vi primært i de eldste delene av linsen, det vil si i kjernen i midten, men i blant kan hele linsen etter hvert blir forandret. Medfødt katarakt er vanlig hvis det foreligger misdannelser i øyet, først og fremst hvis øyet er mindre enn normalt (mikroftalmi). Ervervet katarakt vil bli mer utførlig omtalt senere.

Retinal dysplasi (RD)

Retinal dysplasi er en medfødt misdannelse i netthinnen. Cellelagene utvikles ikke normalt, men blir liggende kaotisk og uorganisert. Forandringene kan variere fra bare noen små misdannede områder, som ikke har noen betydning for hundens syn, til store misdannelser hvor hele netthinnen er feilutviklet og hunden er født blind. Avhengig av utbredelse av forandringene i netthinnen deles retinal dysplasi inn i (multi)fokal (flekkvis) RD, geografisk RD hvor større områder i netthinnen er misdannet og total RD hvor netthinnen ikke er festet på normal plass men flyter rundt bak i et blindt øye. RD vil ikke øke i utbredelse etter hvert som hunden blir eldre, men det kan skje netthinneløsning og/eller blødninger i de misdannede partiene. Et problem man møter ved øyelysing er at små forandringer kan "forsvinne". Imidlertid vil dette ikke si at netthinnen blir normal, men netthinnen kan bli tynnere i de unormale områdene slik at vi ikke lenger kan se forandringene. RD-forandringer ser vi som oftest, men ikke alltid, i begge øyne, men utbredelsen av forandringer kan variere.

RD forekommer hos hunder av mange raser, med varierende alvorlighetsgrad. Graden av utbredelse avgjør hvorvidt hunden har synsproblemer. Dette avgjør også hvilke anbefalinger som gis for avl. Hos noen raser ser ikke forandringene ut til å føre til problemer, mens hos andre raser gir forandringene nedsatt syn eller blindhet.

En spesiell form for RD hos labrador retriever og samojed ses hos hunder som samtidig har dvergvekst og korte ben. Denne formen har vi ikke diagnostisert i Norge. Men rapporter om at kombinasjon av to labradorer med RD vil kunne gi avkom med slike defekter gjør at en slik avlskombinasjon ikke anbefales.

Hypoplasi av N.opticus/mikropapill

Synsintrykkene fanges opp av netthinnen og går via tynne nervetråder på netthinneoverflaten til synspapillen hvor de samles og danner synsnerven. Nervus opticus er det latinske navnet på synsnerven som går fra øyet til hjernen. Synsnerven kan være misdannet, tynn og med for lavt antall nervetråder. Avhengig av alvorlighetsgraden på misdannelsen kan hunden ha nedsatt syn eller være helt blind på det syke øyet. Hvis misdannelsen bare angår den ene synsnerven har eier ofte ikke merket at hunden ser dårlig. Men vi har også tilfeller hvor begge synsnervene er misdannet. Hypoplasi av synsnerven kan opptre som eneste misdannelse eller sammen med andre misdannelser i øyet.

Collie eye anomaly (CEA)

Navnet på denne misdannelsen er misvisende fordi det også finnes tilsvarende sykdom hos hunder som ikke er av collie-raser. Men navnet er så godt innarbeidet at det nok er vanskelig å endre. Graden av øyeforandringer varierer fra små defekter uten betydning for hunden til store defekter med total blindhet på det ene eller begge øyne.

På øyeattestene deles CEA inn i CRD, colobom og komplikasjoner

CRD (chorioretinal dysplasi, av og til betegnet CH –choroidal hypoplasia) er den mildeste graden av øyeforandringer ved CEA og forekommer hos praktisk talt alle hunder med misdannelsen. Forandringene omfatter feilutvikling av i et område av årehinnen som gir blodkarforsyning til netthinnen, eventuelt også netthinnen i samme område. CRD er til stede ved fødselen og vil ikke øke i størrelse med alderen. Derimot kan forandringer som diagnostiseres hos hunder i 7-8 ukers alder maskeres ved nedslag av pigment når fargen i netthinnen skifter fra valpenes blåfiolette til voksen farge i 3-måneders alder. Denne tilstanden kalles populært for "go normal". Men hundene er ikke normale selv om det i praksis ikke vil være mulig å diagnostisere CRD på disse hundene ved senere undersøkelse.

Colobom er en defekt i synsnerven der denne går ut fra øyet. Små colobomer gir ikke nevneverdige synsproblemer for hunden, men de større vil kunne føre til nedsatt syn eller blindhet. Spesielt hos små valper kan små colobomer være vanskelig å diagnostisere. Derfor anbefales gjentatt eksaminering av voksne hunder som skal brukes i avl. Store colobomer kan også føre til komplikasjoner i form av netthinneløsning eller blødning i øyet.

Netthinneløsning som en komplikasjon til CEA forårsaker nedsatt syn eller blindhet. Netthinnen kan enten løsne i et avgrenset område, eller netthinnen rives løs langs kanten og blir hengende og flagre inne i øyet, bare festet rundt synsnerven. En løsnet netthinne får ikke den nødvendige blodtilførselen, og

derfor vil synscellene ødelegges etter kort tid. Valper kan være født med netthinneløsning, og derved være blinde på det affiserte øyet. Netthinnen kan også løsne spontant hos voksne dyr. Dette vil i så fall oftest skje i løpet av hundens to første leveår.

Blødning i øyet kan også ses som en komplikasjon til CEA. Graden av blodfylde kan variere, men blodet vil som regel ikke kunne forsvinne totalt igjen hvis blødning først er oppstått. Imidlertid vil blødningen som regel ikke føre til trykkstigning i øyet, og tilstanden er derfor ikke smertefull for hunden utover den synspåvirkningen som foreligger.

CEA er en vanlig øyesykdom. I Norge diagnostiseres mildeste grad av CEA hos omtrent halvparten av de collievalpene som undersøkes. Frekvensen er noe lavere hos shetland sheepdog. Sykdommen nedarves gjennom et samspill av flere gener. Det finnes nå en gentest for CEA, men den tester bare for den mildeste formen av sykdommen (CRD) og ikke for colobom i synsnerven.

Bildet har ingenting med artikkelen å gjøre. Blink, blink ;) Foto: Terje Haaheim

L. pectinatum abnormalitet

Forkortelsen betegner misdannelse i det båndet (pektinatligamentet) som spanner over avløpsvinkelen for væske fra øyet. Forandringene diagnostiseres

ved hjelp av gonioskopi. Misdannelse i avløpsvinkelen har sammenheng med utvikling av glaukom ("grønn stær") hos flere hunderaser, for eksempel engelsk og welsh springer spaniel, flat coated retriever og leonberger, og vi ser flere hunder med misdannet pektinatligament i familier hvor det har forekommet glaukom hos noen hunder enn hos familier som ikke er belastet med glaukom. Men det er dessverre ikke så enkelt at man ut fra å se på vinkelen kan se hvorvidt en enkelt hund selv vil få glaukom eller vil kunne gi avkom med sykdommen. Dessuten finnes det glaukomtyper som ikke har sammenheng med dysplasi av pektinatligamentet og hvor gonioskopi derfor ikke har noen verdi. Det viktigste eksemplet på dette i Norge er norsk elghund.

Annet

Her noteres medfødte arvelige sykdommer som ikke har egen rubrikk, for eksempel irishypoplasi og iriscolobom (misdannelser i regnbuehinnen), manglende tårepunkt og ulike typer medfødte netthinnesykdommer. Disse kan imidlertid være vanskelig å skille fra PRA-sykdommene (se neste del av artikkelserien) hvis de diagnostiseres første gang hos voksne dyr.

Ervervede øyesykdommer

Ervervede øyesykdommer utvikler seg i løpet av hundens liv. Fra et avlssynspunkt kan disse sykdommene være problematiske fordi hunden kan ha brakt anlegget videre før den selv fikk symptomer.

En hund kan være "frilyst" i flere år, for så å få en anmerkning på attesten. Plutselig har den fått en øyesykdom uten at den tidligere har hatt problemer. Dette er det man kaller en ervervet sykdom, en sykdom som gir symptomer en eller annen gang i løpet av hundens liv. I noen tilfeller kan det være en underliggende medfødt tilstand som ligger til grunn for sykdommen, med symptomer som utvikles senere. Derfor kan en hund ha vært frisk i mange år før symptomene plutselig er der. Har hunden vært brukt i avl kan disse sykdommene være en utfordring, siden hunden kan ha brakt anlegget videre før den selv ble syk.

På attesten er de arvelige sykdommene delt i to grupper; de medfødte står i kolonnen med diagnoser til venstre, mens sykdommene som viser seg senere i hundens liv står i den høyre kolonnen. For de ervervede sykdommene er attesten gyldig i ett år.

Entropion /ektropion/makroblefaron

Disse er betegnelser på unormale øyelokk. Men grensen mellom hva som er akseptabelt, om enn ikke ønskelig fra et sunnhetssynspunkt, for en hund av en gitt rase og hva som anses å være sykkelig (patologisk) kan være flytende. Spesielt gjelder dette hunder av raser med ekstra lange øyelokk (for eksempel St.bernhardshund og blodhund), hunder med ekstra korte øyelokk (shar pei og

chow chow) og hunder med øyelokk som ruller innover i øyekroken mot nesens (shih tzu og mops).

Ved entropion ruller øyelokket innover slik at pelsen gnir mot hornhinnen. Dette gjør vondt, og hunden vil holde øyet delvis lukket. I tillegg til smertene kan entropion også føre til at det utvikles sår i hornhinnen. Som oftest er det nedre øyelokk som er problematisk, men vi ser også at øvre øyelokk kan rulle innover. Tilstanden er ofte medfødt, men hos hunder med lange øyelokk kan vi se at entropion kan begynne å forårsake symptomer etter at hunden har hatt en smertefull øyelidelse av annen årsak. Entropion kan i mange tilfeller korrigeres kirurgisk. Det fjerner smertene, men betyr at defekten kan skjules.

Makroblefaron vil si at øyelokkene er for lange og kan rulle både innover (entropion) og utover (ektropion). Hvis øyelokkene ruller utover utsettes slimhinnen rundt øyet for vær og vind og blir kronisk irritert. Denne tilstanden kan også korrigeres kirurgisk, men ofte ser vi at misforholdet mellom øye og øyelokk er for stor til at vi får et vellykket resultat. Vellykket kirurgi kan imidlertid skjule defekten.

Distichiasis/ektopisk cilium

Distichiasis innebærer at hår vokser ut gjennom åpningene for talgkjertlene langs øyelokkskantene. Her skal det normalt ikke være noen hår. Man finner ett eller mange hår, de kan falle ut for så å vokse til igjen, og de er av varierende tykkelse og stivhet. Tynne, bløte hår gir ikke vesentlig ubehag, mens tykkere hår er irriterende og kan også forårsake sår i hornhinnene. Disse hårene kan fjernes ved ulike metoder, men det er alltid en viss gjenvekst. Derfor må prosedyren ofte gjentas. Et ektopisk cilium kommer også fra bunnen av en talgkjertel, men her svinger håret innover og kommer ut på innsiden av øyelokket. Et slikt stivt hår vil raspe opp og ned på hornhinnen når hunden blunker og forårsaker smertefulle hornhinnesar. Man kan operere bort dette håret slik at hunden ikke lenger har problemer. Men derved skjules defekten som forelå.

Corneadystrofi

Corneadystrofi inndeles etter hvor i hornhinnen (cornea) problemet sitter. Den vanligste formen skyldes en lokal "stoffskifteforstyrrelse", noe som fører til nedslag av hvite krystaller av fett eller kolesterol vanligvis midt på hornhinnen. Noen raser er mer disponert enn andre, men tilstanden ses hos hunder av alle raser. Hos siberian husky kan forandringene være mer uttalte og dekke store deler av synsfeltet. En type corneadystrofi som fører til skade i det aller innerste laget i hornhinnen – endoteldystrofi – fører til at hornhinnen tar opp væske og blir uklar. Dette ses først og fremst hos boston terrier, men også hos enkelte andre raser.

Bildet har ingenting med artikkelen å gjøre. Foto: Michael Lunde

Katarakt (ikke medfødt)

Det er beskrevet mange årsaker til katarakt, og av og til kan det være vanskelig å avgjøre hvorvidt kataraktforandringer skyldes arv eller andre faktorer. Vi har imidlertid klare kriterier for når kataraktforandringer anses å være arvelige.

Arvelig katarakt klassifiseres ofte etter utbredelse i bakre polkatarakt som ligger i bakre del av linsen, fremre y-sømskatarakt som ligger foran i linsen, kortikal katarakt som finnes i ulike deler av linsen, nukleær katarakt som ligger i kjernen midt i linsen og skalt punktata-katarakt som viser seg som små fortetninger i linsekjernene. Ved total katarakt er hele linsen forandret og det er ikke lenger mulig å se inn på netthinnen.

Kataraktforandringer vurderes i utgangspunktet som arvelige, men med noen viktige unntak. Katarakt blir ikke vurdert som arvelig hvis det kan vises til en forutgående skade eller sykdom som kan ha forårsaket forandringene. Katarakt hos gamle hunder, såkalt senil katarakt, er vanlig og vurderes ikke som arvelig hvis forandringene utvikles på små hunder etter fylte 11 år, etter 9 år hos middelsstore hunder og etter 7 år hos store hunder. Men hvis ikke hunden har vært regelmessig øyelyst kan det være vanskelig å fastslå hvorvidt det dreier seg om arvelig eller senil katarakt. Man finner også av og til små kataraktforandringer i den ene av linsene. Da tilrås det at hunden blir undersøkt på nytt etter en gitt tid, vanligvis 6 eller 12 måneder, for å se om forandringene

utvikler seg. I mellomtiden har hunden en attest der det er krysset av i rubrikken for "Mistenkt".

Linseluksasjon (primær)

Med begrepet linseluksasjon betegnes en forskyvning av linsen fra dens opprinnelige plassering i øyet. Ved total luksasjon kan linsen enten forskyves fremover og bli liggende foran regnbuehinnen bakover, eller bli sittende fast i pupillåpningen. Linseluksasjon hos hund kan klassifiseres som primær eller sekundær. Primær luksasjon, der ingen bakenforliggende øyesykdom kan identifiseres, er antatt å være forårsaket av at de tynne fibre som holder linsen på plass i øyet har en medfødt defekt som gjør at de gradvis svekkes til de til slutt brister. Primære luksasjoner oppfattes som arvelige. Luksasjonen skjer hos middelaldrende hunder og er alltid dobbeltsidig, men luksasjonen kan variere tidsmessig fra det ene øyet til det andre. I tiden før linsen lukserer fullstendig vil det kunne ses tegn på at noe er galt; øyet kan være litt rødt, det lekker små mengder væske fra glasslegemet gjennom pupillåpningen frem under linsen og avstanden mellom hornhinne og regnbuehinne blir lengre enn normalt.

Retinal degenerasjon (PRA)

Progressiv retinal atrofi (PRA) er betegnelsen på en gruppe sykdommer som angriper synscellene i øynenes netthinner. I netthinnen er det to typer synsceller; stavene som er virksomme i under dårlige lysbetingelser, og tappene som er virksomme i dagslys og som dessuten har ansvar for fargesynet. Forandringene ved PRA kan skyldes at synscellene, stavene eller tappene, eller begge samtidig, er feilutviklet og aldri fungerer normalt. Men i de fleste tilfeller er det slik at synscellene i netthinnen i utgangspunktet er normalt utviklet og hunden har normalt syn, men på et tidspunkt skjer det en gradvis ødeleggelse av synscellene. Hva som starter prosessen er ikke fastslått, men flertallet av disse sykdommene er arvelig betinget.

Det finnes også sykdommer som først affiserer tappene som stimuleres i dagslys, og hundene er dagblinde. Dette ser vi ved arvelig dagblindhet hos strihåret dachs hvor det har vært gjort et omfattende forskningsarbeid i Norge, og også for eksempel hos langhåret dachs. Men som oftest vil stavene være de synscellene som først ødelegges. Derfor blir hunder med de fleste former for PRA først nattblinde, mens synet i dagslys fremdeles er normalt i et tidlig stadium av sykdommen. Eieren vil ofte merke at hunden blir mørkredd og at den kan ha problemer med å se når den går fra dagslys og inn i et dårlig opplyst rom. Siden stavene er i størst antall i utkanten av netthinnen, smalner synsfeltet inn og hunden får såkalt "tunnelsyn". Det vil si at den ikke ser ting på sidene, men kan se rett framfor seg. Gradvis vil også tappene i netthinnen ødelegges. Derved forsvinner også dagsynet og hunden blir blind. På dette stadiet kan man se at det skinner kraftig refleks fra øyets bakgrunn på grunn av

at netthinnen er blitt tynnere enn normalt. Begge øynene angripes samtidig og i samme grad. Sykdommen utvikles gradvis og er ikke smertefull. Det kan gå fra ett til flere år fra man merker de første symptomene på nedsatt mørkesyn til hunden er helt blind. Som følge av PRA utvikles ofte grå stær (katarakt) i linsene.

PRA nedarves hos de aller fleste affiserte hunderaser ved et vikende (recessivt) ikke kjønnsbundet gen, og genet for sykdom må derfor komme både fra moren og fra faren. Hos noen få raser er det imidlertid andre nedarvingsmønstre, kjønnsbundet hos samojed og siberian husky, autosomt dominant hos dvergschnauzer (typeA) og mastiff-typene.

Annet

Her noteres ervervede arvelige sykdommer som ikke har egen rubrikk, for eksempel glaukom, spesielle typer cyster (væskefylte blærer) i regnbuehinnen, arvelig hornhinnebetennelse og RPE65 (medfødt stasjonær nattblindhet).

I tillegg til feltet for avkryssing av spesifikke sykdommer finnes det på attesten også et felt hvor man kan beskrive forandringer som man ikke er sikker på er arvelig betinget. Et eksempel på dette er vitreusdegenerasjon og -fremfall, det vil si "oppløsning" og lekkasje av materiale fra glasslegemet som ligger mellom linse og netthinne, noe som forekommer hos mange små hunderaser.

Anbefalinger for avl

Attestene som brukes i Norge er kjent i de fleste europeiske land. All informasjon på attesten står skrevet på norsk og engelsk. Informasjon om øyelysningssystemet i Europa finnes på www.ecvo.org. Her gis det også en oversikt over ECVO-godkjente øyepanel i andre land. Hvis en hund eksporteres til et annet land, bør øyelysingsattesten følge med. Likeledes bør attesten følge med hunden hvis man importerer en øyelyst hund til Norge.

På grunnlag av funn under øyelysingen gis det anbefalinger for avl. Disse avlsanbefalingene er utarbeidet av gruppen av attestutstedere for arvelige øyesykdommer ("øyelyserne") i Norge i samarbeid med den genetiske komitéen i ECVO og finnes på www.vetnett.no under "Fag og utdanning". Det finnes også link til denne siden via NKK's hjemmeside under "Helse". Man bør imidlertid merke seg at avlsanbefalingene kun er anbefalinger. Øyelyserne har ingen hjemmel for å nekte avl på en hund selv om den har en alvorlig arvelig øyesykdom. Det står også raseklubbene fritt om de vil følge disse anbefalingene eller ikke. Og i mange tilfeller ser vi at raseklubbene tolker avlsanbefalingene på sin måte.

Hunden min har fått anmerkning på attesten – hva gjør jeg?

Gjennom informasjonen vedrørende de ulike sykdommene ser man at noen sykdommer fører til smerter og noen til blindhet. Men flere av de defektene som diagnostiseres vil ikke ha betydning for den aktuelle hundens livskvalitet. Det vil derfor være avhengig av hvilken sykdom som påvises hvordan eieren skal forholde seg. Veterinæren som øyelyser vil gi råd om dette i forbindelse med undersøkelsen av hunden.

Ellen Bjerkås er europeisk spesialist i øyesykdommer (Diplomate ECVO) og professor ved Institutt for sports- og familiedyrmedisin, Norges veterinærhøgskole.

Unnamanøver. Foto: Terje Haaheim

Utstillingsresultater per 30/6

(Oppdatert liste i neste nummer. Husk å sende inn utenlandske resultater til eirik@shibatroll.com)

Norsk Schnauzer Bouvier Klubb 4/2 Kraljic, Zlatko

Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Lise Kommisrud
Shibatroll's Darwin	2.UK	Marita Sørensen
Ølenskjold's Genki	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIR	Mona Lisa Johansen
Negi-Inu's Ly-Fu Kamanari Kuma	1.UK 1.UKK	Ulleberg-Bøhmer
Ryuukuroyuri Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK	Kommisrud/Jaabæk
Negi-Inu's Li-Ko Kurojo	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIM	Lise Kommisrud

Norsk Grand Danois Klubb 5/2 Schill, Roberto

Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Lise Kommisrud
Ølenskjold's Genki	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIR	Mona Lisa Johansen
Negi-Inu's Ly-Fu Kamanari Kuma	1.UK 1.UKK CK 3.BTK	Ulleberg-Bøhmer
Ryuukuroyuri Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CERT 1.BTK BIM	Kommisrud/Jaabæk
Negi-Inu's Li-Ko Kurojo	1.CHK 1.CHKK CK 2.BTK	Lise Kommisrud

Norsk Rottweilerklubb 4/3 Ricart Mas, Camila

Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BHK BIR	Lise Kommisrud
Ryuukuroyuri Av Enerhaugen	2.AK 1.AKK	Kommisrud/Jaabæk
Negi-Inu's Li-Ry Hikari	1.CHK 1.CHKK CK 2.BTK	Ulleberg-Bøhmer
Ak-Inu-Bas Daitan Ni Akobo	1.VTK 1.VTKK CK 1.BTK BIM	Lise Kommisrud

NKK Harstad 17/3 Hübenthal, Wera

Østbylias Evie Ailo	2.JK 2.JKK	K Karlsen
Soldoggen's Z-Taro	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	T-E Ingebrigtsen
Naotetsu Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK CACIB BIM	Sandtorv/Mikkelborg
Shibatroll's Darren	2.AK 2.AKK	Mathiasen/Aarberg
Soldoggen's Yoshimi	1.JK 1.JKK	K Antonsen
Soldoggen's Watta Doozie	1.AK 1.AKK CERT 2.BTK R.CACIB	Strand/Walle
Unas Tanja	2.AK 2.AKK	Sten Kjølvik
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK CACIB BIR	P Walle
Soldoggen's Pikayama	2.CHK 2.CHKK	Camilla Rørvoll

Norsk Miniaturhund Klubb 31/3 Lebret, Catherine

Ølenskjold's Hachiko	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Siri Larsen
Ølenskjold's Genji	1.UK 1.UKK CERT 1.BHK BIM	Tone Jåtten
Ølenskjold's Geisha	1.UK 1.UKK CERT 1.BTK BIR	Tjøtta/Larsen

Norsk Papillon Og Phalene Klubb 1/4 Fitzpatrick, Anne

Ølenskjold's Hachiko	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Siri Larsen
Ølenskjold's Genji	1.UK 1.UKK CERT 1.BHK BIM	Tone Jåtten
Ølenskjold's Geisha	1.UK 1.UKK CERT 1.BTK BIR	Tjøtta/Larsen

NKK Hordaland 14/4 Mjærum, Eivind

Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BHK BIM	Lise Kommisrud
Ølenskjold's Hachiko	1.JK 2.JKK	Siri Larsen
Beni Goma Go Av Enerhaugen	1.UK 1.UKK	Husebø/Aga
Sho Kuro Ichiokasow Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CK 4.BHK	Husebø/Aga
Shibatroll's Bjarg	2.AK 3.AKK	Karen Gjerde
Ølenskjold's Genki	1.AK 2.AKK	Mona Lisa Johansen
Daiichi Kuromatsu Go Av Enerhaugen	1.CHK 1.CHKK CK 2.BHK CACIB	Whyatt/Vatne
Beniryu Av Enerhaugen	1.CHK 2.CHKK CK 3.BHK R.CACIB	Blomli/Frøyseth
Tenko Av Enerhaugen	1.VTK 1.VTKK	Eirik Knudsen
Aangenaam Valencia	2.JK 1.JKK	M Hauge
Blackberry Incipeta Vita	2.JK 2.JKK	G Knudsen
Kuroshinjuhime	1.UK 2.UKK CK 3.BTK	Per Garen
Ølenskjold's Geisha	1.UK 1.UKK CERT 1.BTK CACIB BIR	Tjøtta/Larsen
Shibatroll's Frigg	3.UK	G Knudsen
Ryuukuroyuri Av Enerhaugen	1.AK 2.AKK	Kommisrud/Jaabæk
Ryuukurohime Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CK 2.BTK R.CACIB	Christen Lang

Surnadal Og Rindal Hundeklubb 28/4 Griffin, Miss A

Unas Loke	2.JK 1.JKK	Britt Holtan
Østbylias Aktive Luca	2.AK 2.AKK	Johanson/Martinsen
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIR	Britt Holtan
Edeängs Cilla	3.UK	A Andersen

Førde Brukshundklubb 28/4 Bystrup, Annette

Sho Kuro Ichiokasow Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIM	Husebø/Aga
Aangenaam Valencia	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIR	M Hauge
Washime Go Ichiokasow Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK	C Lang

Norsk Dobermann Klub 28/4 Hjorth, Leif Ragnar

Ølenskjold's Hanako	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIR	T Bjellerås
---------------------	---------------------------	-------------

Norsk Berner Sennenhundklubb 29/4 Klepp, Eli-Marie

Okami's Harukoma	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIM	Yvonne Rinne
Kichiko's Banzai Misa Otohime	1.JK 1.JKK	Ingrid Kvitberg
Ølenskjold's Hanako	2.JK	T Bjellerås
Najanin's Deki Imouto	1.AK 1.AKK CERT 1.BTK BIR	Sandra Janzso

Sundal Hundeklubb 29/4 Fon Zidar, Zeljka

Unas Loke	1.JK 1.JKK CERT 1.BHK BIR	Britt Holtan
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	1.AK 1.AKK CK 2.BHK	Britt Holtan
Østbylias Aktive Luca	1.AK 2.AKK CK 3.BHK	Johanson/Martinsen

Sør-Rogaland Brukshund-Klubb 5/5 Stefanescu, Cristian

Ølenskjold's Hachiko	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Siri Larsen
Ølenskjold's Genji	1.UK 1.UKK CK 3.BHK	Tone Jåtten
Ølenskjold's Baron Rag	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIM	K Skjæveland
Fujizakura Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIR	John Tjøtta

Norsk Papillon Og Phalene Klubb 6/5 Schogol, George

Ølenskjold's Hachiko	1.JK 1.JKK CERT 1.BHK BIM	Siri Larsen
Ølenskjold's Genji	0.AK	Tone Jåtten
Fujizakura Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIR	John Tjøtta
Habagou's Ichigatsu Hana	2.UK 1.UKK	K&B&K Pedersen
Ramnflyya's Kita No Otenba	1.VTK 1.VTKK	Bente Kittelsen

NKK Lillesand 12/5 Sunde, Marit

Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CK 3.BHK	Lise Kommisrud
Ølenskjold's Genji	.UK KIP	Tone Jåtten
Ølenskjold's Genki	1.AK 1.AKK CERT 2.BHK R.CACIB	Mona Lisa Johansen

Ølenskjold's Baron Rag	2.AK 2.AKK	K Skjæveland
Shibatroll's Balder	1.CHK 1.CHKK CK 1.BHK CACIB BIR	Tone Jåtten
Mjærumhøgda's Yu Komatsu	1.VTK 1.VTKK CK 4.BHK	Lise Kommisrud
Habagou's Ichigatsu Hana	1.JK 1.JKK	K&B&K Pedersen
Ølenskjold's Hanako	2.JK 2.JKK	T Bjellerås
Kichiko's Banzai Kawai Misako	2.JK 3.JKK	K Svendsen
Ølenskjold's Geisha	1.UK 1.UKK CK 2.BTK R.CACIB	Tjøtta/Larsen
Trap Line Enshi Betty	2.AK 2.AKK	T&T Ringerike
Ryuukurohime Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CERT 1.BTK CACIB BIM	Christen Lang
Ramnløya's Kita No Otenba	1.VTK 1.VTKK CK 3.BTK	Bente Kittelsen

Sunnmøre Hundeklubb 19/5 Foss, Arne

Eriko No Naomi Go Av Enerhaugen	1.JK 2.JKK	Christen Lang
Shibatroll's Fiona	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIR	
Ølenskjold's Gira	2.AK 2.AKK	
Katsumoto's Chikako	1.AK 1.AKK	P J Tynes

Haugesund Og Omegn Hundeklubb 19/5 Butkiene, Jurate

Tenko Av Enerhaugen	1.VTK 1.VTKK CK 1.BHK BIR	Eirik Knudsen
Suki	1.JK 1.JKK	Tina Jakobsen

Hammerfest Og Omegn Hundeklubb 19/5 Helgesen, Svein Bjarne

Soldoggen's Hirohito	1.CHK 1.CHKK CK 1.BHK BIM	Strand/Walle
Soldoggen's Watta Doozie	1.AK 1.AKK CERT 2.BTK	Strand/Walle
Soldoggen's Ichi Aki-Kaze	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIR	P Walle

Vest-Finnmark Fuglehundklubb 20/5 Schepers, Jo

Soldoggen's Hirohito	1.CHK 1.CHKK CK 1.BHK BIM	Strand/Walle
Soldoggen's Watta Doozie	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIR	Strand/Walle
Soldoggen's Ichi Aki-Kaze	1.CHK 2.CHKK CK 2.BTK	P Walle

Norsk American Akita Klubb 25/5 Klindrup, Freddie

Ølenskjold's Hachiko	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Siri Larsen
Østbylias Evie Zoco	1.JK 3.JKK	Monica Melby
Negi-Inu's Ly-Zz Raiu	0.JK	Michael Lunde
Unas Loke	1.JK 2.JKK CK	Britt Holtan

Iwahibiki Ichiokasow Av Enerhaugen	2.JK 4.JKK	Elisabeth Steen
Bullion Gold Incipeta Vita	3.JK	Pochivalovs
Daitaiyo Av Enerhaugen	2.JK	Lise Kommisrud
Ølenskjold's Genji	1.UK 1.UKK	Tone Jåtten
Benifuji Av Enerhaugen	2.UK 2.UKK	Juberg
Østbylias Aktive Luca	1.AK	Johanson/Martinsen
Beni Goma Go Av Enerhaugen	1.AK 3.AKK CK	Husebø/Aga
Shibatroll's Darwin	2.AK	Marita Sørensen
Monokuro Daikokuten	2.AK	Jorunn Kvalheim
Honto-No Fujiyamoto	1.AK	C Gustafsson
Ølenskjold's Genki	1.AK 1.AKK CK 3.BHK	Mona Lisa Johansen
Dragon House Ichiro Suzuki	1.AK 4.AKK	Helene Nordwall
Qannik's Cria Tutten Mc Dreamy	2.AK	Vibeke Standal
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	2.AK	Britt Holtan
Ølenskjold's Baron Rag	1.AK 2.AKK CK	K Skjæveland
Takechiyo Go Enshuu Hirosesou	1.CHK 3.CHKK CK 4.BHK	Pochivalovs
Daiichi Kuromatsu Go Av Enerhaugen	1.CHK 4.CHKK CK	Whyatt/Vatne
Shibatroll's Balder	1.CHK CK	Tone Jåtten
Asa No Kuroteru Go Av Enerhaugen	1.CHK 2.CHKK CK	Ingela Ossmyr
Kazakoshi No Kuronishiki Go Yokoham	1.CHK 1.CHKK CERT 1.BHK BIR	B H Eriksson
Mjærumhøgda's Yu Komatsu	1.VTK 1.VTKK CK	Lise Kommisrud
Ak-Inu-Bas Shiro Saki	1.VTK 3.VTKK CK	Dan Ove Tuven
Tenko Av Enerhaugen	1.VTK 2.VTKK CK	Eirik Knudsen
Sutamuroku Lil'zum-Zum	1.JK 2.JKK CK 2.BTK	Lena Sonefors
Eriko No Noriko Go Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIM	Christen Lang
Ichi Go Ichiokasow Av Enerhaugen	1.JK	Christen Lang
Fujizakura Av Enerhaugen	1.JK 3.JKK	John Tjøtta
Dai Kuroyuri Av Enerhaugen	1.JK	Christen Lang
Suki	2.JK	Tina Jakobsen
Kichiko's Banzai Misa Otohime	1.JK 4.JKK	Ingrid Kvitberg
Blackberry Incipeta Vita	2.JK	G Knudsen
Ak-Inu-Bas Akina Yuujou No Tamamono	2.UK 3.UKK	Björg Lian
Tenka-Chie Go Shun'you Kensha	2.UK 4.UKK	H Schyttelvik
Ølenskjold's Geisha	1.UK 1.UKK CK 4.BTK	Tjøtta/Larsen

Qannik's Cria Lotta	2.UK	LM Olsen
Qannik's Cria Luna	1.UK 2.UKK CK	Kine Skaugen
Benifukuhime Av Enerhaugen	2.AK 4.AKK	Christen Lang
Honto-No Kiyomi	2.AK	I A Høgvoll
Asa No Daisuki Go Av Enerhaugen	1.AK 2.AKK CK	Christen Lang
Teruhama Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CK 3.BTK	Solvor Nærland
Stämmlocks Kochou	2.AK	Lena Sonefors
No Fox Sakura	3.AK	Tuven/Trongmo
Honto-No Kurohana	1.AK 3.AKK CK	Lina Melqvist
Natsuhime Av Enerhaugen	1.CHK 1.CHKK	Christen Lang
Honto-No Momoko	2.VTK	Helene Nordwall
Ak-Inu-Bas Daitan Ni Akobo	3.VTK	Ulleberg-Bøhmer
Honto-No Rekishi	2.VTK 4.VTKK	Ingela Ossmyr
Honto-No Omamori	1.VTK 3.VTKK	Dan Ove Tuven
Explorer's Inagiru	1.VTK 2.VTKK CK	B H Eriksson
Honto-No Reiko	1.VTK 1.VTKK CK	Helene Nordwall

Norsk Akita Klubb 26/5 Holmli, Marianne

Unas Loke	1.JK 4.JKK	Britt Holtan
Ølenskjold's Hachiko	1.JK 1.JKK CK 2.BHK	Siri Larsen
Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 3.JKK	Lise Kommisrud
Iwahibiki Ichiokasow Av Enerhaugen	1.JK 2.JKK CK	Elisabeth Steen
Negi-Inu's Ly-Zz Raiu	2.JK	Michael Lunde
Østbylias Evie Zoco	2.JK	Monica Melby
Bullion Gold Incipeta Vita	2.JK	Pochivalovs
Benifuji Av Enerhaugen	1.UK 1.UKK	Juberg
Ølenskjold's Genji	2.UK 2.UKK	Tone Jåtten
Shibatroll's Bjarg	3.AK	Karen Gjerde
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	1.AK	Britt Holtan
Østbylias Aktive Luca	3.AK	Johanson/Martinsen
Qannik's Cria Tutten Mc Dreamy	3.AK	Vibeke Standal
Ølenskjold's Genki	1.AK 3.AKK CK	Mona Lisa Johansen
Monokuro Daikokuten	1.AK 4.AKK CK	Jorunn Kvalheim
Honto-No Fujiyamato	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIR	Camilla Gustafsson
Shibatroll's Darwin	1.AK	Marita Sørensen
Beni Goma Go Av Enerhaugen	2.AK	Husebø/Aga

Ølenskjold's Baron Rag	1.AK 2.AKK CK	K Skjæveland
Dragon House Ichiro Suzuki	1.AK	Helene Nordwall
Shibatroll's Balder	1.CHK 4.CHKK CK	Tone Jåtten
Daiichi Kuromatsu Go Av Enerhaugen	1.CHK	Whyatt/Vatne
Takechiyo Go Enshuu Hirosesou	1.CHK 3.CHKK CK	Pochivalovs
Kazakoshi No Kuronishiki Go Yokoham	1.CHK 1.CHKK CK 4.BHK	B H Eriksson
Takahiro Av Enerhaugen	1.CHK 2.CHKK CK 3.BHK	Aud I Hembre
Asa No Kuroteru Go Av Enerhaugen	1.CHK	Ingela Ossmyr
Mjærumhøgda's Yu Komatsu	1.VTK 3.VTKK	Lise Kommisrud
Ak-Inu-Bas Shiro Saki	1.VTK 1.VTKK CK	Dan Ove Tuven
Tenko Av Enerhaugen	1.VTK 2.VTKK	Eirik Knudsen
Ichi Go Ichiokasow Av Enerhaugen	1.JK 4.JKK	Christen Lang
Blackberry Incipeta Vita	1.JK	G Knudsen
Dai Kuroyuri Av Enerhaugen	1.JK 3.JKK	Christen Lang
Fujizakura Av Enerhaugen	1.JK 2.JKK CK	John Tjøtta
Suki	2.JK	Tina Jakobsen
Eriko No Noriko Go Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIM	Christen Lang
Qannik's Cria Lotta	1.UK 2.UKK CK	L-M Olsen
Ak-Inu-Bas Akina Yuujou No Tamamono	2.UK	Björg Lian
Ølenskjold's Geisha	1.UK 1.UKK CK 4.BTK	Tjøtta/Larsen
Qannik's Cria Luna	1.UK 4.UKK	Kine Skaugen
Tenka-Chie Go Shun'you Kensha	1.UK 3.UKK CK	H Schyttelvik
Asa No Daisuki Go Av Enerhaugen	1.AK 2.AKK CK	Christen Lang
Najanin's Deki Imouto	1.AK	Sandra Janzso
No Fox Sakura	3.AK	Tuven/Trongmo
Honto-No Kurohana	1.AK	Lina Melqvist
Stämmlocks Kochou	1.AK 3.AKK CK	Lena Sonefors
Benifukuhime Av Enerhaugen	1.AK	Christen Lang
Honto-No Kiyomi	1.AK 1.AKK CK 2.BTK	I A Høgvoll
Teruhama Av Enerhaugen	1.AK 4.AKK CK	Solvor Nærland
Natsuhime Av Enerhaugen	1.CHK 1.CHKK CK	Christen Lang
Honto-No Momoko	1.VTK 2.VTKK CK	Helene Nordwall
Ak-Inu-Bas Daitan Ni Akobo	1.VTK	Ulleberg-Bøhmer
Honto-No Omamori	1.VTK 3.VTKK	Dan Ove Tuven
Explorer's Inagiru	1.VTK 1.VTKK CK 3.BTK	B H Eriksson

Honto-No Reiko 1.VTK 4.VTKK Ingela Ossmyr

Norsk Shiba Klubb 26/5 Upmeijer, Erna

Bullion Gold Incipeta Vita	2.JK	Pochivalovs
Østbylias Evie Zoco	2.JK 4.JKK	Monica Melby
Iwahibiki Ichiokasow Av Enerhaugen	1.JK 3.JKK	Elisabeth Steen
Ølenskjold's Hachiko	1.JK 2.JKK	Siri Larsen
Negi-Inu's Ly-Zz Raiu	2.JK	Michael Lunde
Daitaiyo Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CK 4.BHK	Lise Kommisrud
Unas Loke	2.JK	Britt Holtan
Benifuji Av Enerhaugen	1.UK 1.UKK	Juberg
Ølenskjold's Genji	1.UK 2.UKK	Tone Jåtten
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	1.AK 2.AKK CK 3.BHK	Britt Holtan
Shibatroll's Bjarg	1.AK	Karen Gjerde
Soldoggen's Ojin Tenno	2.AK	E & G Knudsen
Shibatroll's Darwin	1.AK	Marita Sørensen
Østbylias Aktive Luca	1.AK	Johanson/Martinsen
Monokuro Daikokuten	2.AK	Jorunn Kvalheim
Dragon House Ichiro Suzuki	1.AK 1.AKK CK 2.BHK	Helene Nordwall
Ølenskjold's Baron Rag	2.AK	K Skjæveland
Qannik's Cria Tutten Mc Dreamy	1.AK 4.AKK	Vibeke Standal
Honto-No Fujiyamato	1.AK	Camilla Gustafsson
Ølenskjold's Genki	1.AK	Mona Lisa Johansen
Beni Goma Go Av Enerhaugen	1.AK 3.AKK	Husebø/Aga
Daiichi Kuromatsu Go Av Enerhaugen	1.CHK	Whyatt/Vatne
Takechiyo Go Enshuu Hirosesou	1.CHK 1.CHKK CERT 1.BHK BIM	Pochivalovs
Takahiro Av Enerhaugen	1.CHK 4.CHKK	Aud I Hembre
Kazakoshi No Kuronishiki Go Yokoham	1.CHK 2.CHKK CK	B H Eriksson
Asa No Kuroteru Go Av Enerhaugen	2.CHK	Ingela Ossmyr
Shibatroll's Balder	1.CHK 3.CHKK	Tone Jåtten
Ak-Inu-Bas Shiro Saki	1.VTK 2.VTKK	Dan Ove Tuven
Tenko Av Enerhaugen	1.VTK 1.VTKK CK	Eirik Knudsen
Mjærumhøgda's Yu Komatsu	1.VTK 3.VTKK	Lise Kommisrud
Ichi Go Ichiokasow Av Enerhaugen	2.JK	Christen Lang
Unas Chani	1.JK	Nina Andby

Blackberry Incipeta Vita	1.JK	G Knudsen
Betso	1.JK 3.JKK	Elin Svendsen
Eriko No Noriko Go Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BTK BIR	Christen Lang
Suki	1.JK 4.JKK	Tina Jakobsen
Fujizakura Av Enerhaugen	1.JK	John Tjøtta
Dai Kuroyuri Av Enerhaugen	1.JK 2.JKK	Christen Lang
Kichiko's Banzai Misa Otohime	1.JK	I A Høgvoll
We-Sedso Fantasy Goes Black	1.JK	Lena Sonefors
Qannik's Cria Lotta	2.UK	L-M Olsen
Ak-Inu-Bas Akina Yuujou No Tamamono	2.UK 4.UKK	Björg Lian
Tenka-Chie Go Shun'you Kensha	1.UK 3.UKK	H Schyttelvik
Ølenskjold's Geisha	1.UK 2.UKK CK	Tjøtta/Larsen
Qannik's Cria Luna	1.UK 1.UKK CK 2.BTK	Kine Skaugen
Østbylias Qule Kiowa	1.AK	C Aarkvisla
Honto-No Kiyomi	1.AK	I A Høgvoll
Benifukuhime Av Enerhaugen	1.AK	Christen Lang
Stämmlocks Kochou	1.AK 1.AKK CK 3.BTK	Lena Sonefors
Teruhama Av Enerhaugen	2.AK	Solvor Nærland
No Fox Sakura	2.AK	Tuven/Trongmo
Asa No Daisuki Go Av Enerhaugen	1.AK 4.AKK	Christen Lang
Najanin's Deki Imouto	1.AK 3.AKK	Sandra Janzso
Honto-No Kurohana	1.AK 2.AKK CK	Lena Sonefors
Najanin's Kiri Musome	2.AK	I A Høgvoll
Natsuhime Av Enerhaugen	1.CHK 1.CHKK CK 4.BTK	Christen Lang
Honto-No Reiko	1.VTK 3.VTKK	Helene Nordwall
Honto-No Momoko	1.VTK 1.VTKK CK	Helene Nordwall
Honto-No Rekishi	2.VTK	Ingela Ossmyr
Honto-No Omamori	2.VTK	Dan Ove Tuven
Ak-Inu-Bas Daitan Ni Akobo	1.VTK 4.VTKK	Ulleberg-Bøhmer
Explorer's Inagiru	1.VTK 2.VTKK CK	B H Eriksson

NKK Drammen 2/6 Ulltveit-Moe, Annika

Iwahibiki Ichiokasow Av Enerhaugen	2.JK	Elisabeth Steen
Ølenskjold's Genki	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK CACIB BIR	Mona Lisa Johansen
Kichiko's Banzai Misa Otohime	2.JK	I A Høgvoll

Tenka-Chie Go Shun'you Kensha	3.UK	H Schyttelvik
Trap Line Enshi Betty	1.AK 2.AKK CK 2.BTK R.CACIB	T&T Ringerike
Benifukuhime Av Enerhaugen	1.AK 1.AKK CERT 1.BTK CACIB BIM	Christen Lang

Tromsø Hundeklubb 9/6 Kadike-Skadina, Rita

Soldoggen's Yukishiro	.AK KIP	
Soldoggen's Yoshimi	1.UK 1.UKK CK 2.BTK	K Antonsen
Soldoggen's Yuna	1.AK 1.AKK CERT 1.BTK BIR	P Walle
Soldoggen's Fukai Kangae	2.CHK 1.CHKK	P Walle

Rana Trekk- Og Brukshundklubb 9/6 Bozinovski, Pero

Soldoggen's Tokitenku	1.CHK 1.CHKK CK 1.BHK BIM	I&E Michalesen
Soldoggen's Tentai Tiko	1.VTK 1.VTKK CK 2.BHK	Elsa Pedersen
Qannik's Cria Korse	1.UK 1.UKK CERT 2.BTK	Maiken L Dahl
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIR	P Walle

Mo Hundeklubb 9/6 Svarstad, Per

Soldoggen's Emi No Encho	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIR	Walle/Strand
Soldoggen's Tokitenku	1.CHK 1.CHKK CK 2.BHK	I&E Michalesen
Soldoggen's Tentai Tiko	1.CHK 2.CHKK CK 3.BHK	Elsa Pedersen
Qannik's Cria Korse	2.UK	Maiken L Dahl
Edeängs Cilla	3.UK	A Andersen
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIM	P Walle

Norsk Dalmatiner Klubb 10/6 Roos-Börjeson, Britta

Soldoggen's Yoshimi	1.UK 1.UKK CERT 1.BTK BIR	K Antonsen
Soldoggen's Fukai Kangae	2.CHK	P Walle

Vefsn Hundeklubb 10/6 Fon Zidar, Zeljka

Soldoggen's Tentai Tiko	1.CHK 1.CHKK CK 1.BHK BIM	Elsa Pedersen
Soldoggen's Tokitenku	1.CHK 2.CHKK CK 2.BHK	I&E Michalesen
Qannik's Cria Korse	1.UK 2.UKK	Maiken L Dahl
Edeängs Cilla	1.UK 1.UKK CERT 2.BTK	A Andersen
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIR	P Walle

Sandefjord Hundeklubb 16/6 Bennett, Alan

Iwahibiki Ichiokasow Av Enerhaugen	1.JK 1.JKK CERT 1.BHK BIR	Elisabeth Steen
------------------------------------	---------------------------	-----------------

Qannik's Cria Tutten McDreamy	1.UK 1.UKK CK 2.BHK	Vibeke Standal
Willemo's Fuyu Chikara	1.AK 1.AKK CERT 1.BTK BIM	Johannessen/Andresen

Salten Brukshundklubb 16/6 Giuliani, Claudio De

Soldoggen's Mitsumaru	1.AK 1.AKK CERT 2.BHK	Hege Arntsen
Soldoggen's Hirohito	1.CHK 1.CHKK CK 1.BHK BIR	Strand/Walle
Soldoggen's Tentai Tiko	1.VTK 1.VTKK CK 3.BHK	Elsa Pedersen
Qannik's Cria Korse	1.UK 1.UKK CERT 3.BTK	Maiken L Dahl
Toyomi's Chiyoko Kira	1.AK 1.AKK CK 4.BTK	Brit Hansen
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIM	P Walle
Soldoggen's Hiruko	1.CHK 2.CHKK CK 2.BTK	Pedersen/ Walle

Norsk Terrier Klub 17/6 Miklós, Levente

Soldoggen's Hirohito	1.CHK 1.CHKK	Strand/Walle
Soldoggen's Tentai Tiko	1.VTK 1.VTKK CK 1.BHK BIM	Elsa Pedersen
Qannik's Cria Korse	1.UK 1.UKK CERT 2.BTK	Maiken L Dahl
Toyomi's Chiyoko Kira	2.AK 1.AKK	Brit Hansen
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK BIR	P Walle

Oppdal Hundeklubb 23/6 Helgesen, Svein Bjarne

Østbylias Evie Zoco	1.JK 1.JKK	Monica Melby
Unas Loke	1.JK 2.JKK	Britt Holtan
Østbylias Aktive Luca	1.AK 1.AKK CERT 1.BHK BIR	Johanson/Martinsen
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	1.AK 2.AKK	Britt Holtan

NKK Trondheim 30/6 Nymark, Per-Harald

Unas Loke	2.JK	Britt Holtan
Daitaiyo Av Enerhaugen	1.UK 1.UKK CERT 1.BHK CACIB BIM	Lise Kommisrud
Qannik's Biloksi Caddo Bastian	1.AK 1.AKK CK 2.BHK R.CACIB	Britt Holtan
Østbylias Aktive Luca	1.AK 2.AKK	Johanson/Martinsen
Najanin's Yume No Mori	1.JK 1.JKK CERT 2.BTK	S Skjelbred
Soldoggen's Yoshimi	2.UK	K Antonsen
Trap Line Enshi Betty	2.AK	T&T Ringerike
Østbylias Yre Kinkai	2.AK	K&S Skjelbred
Ryuukuroyuri Av Enerhaugen	2.AK	Kommisrud/Jaabæk
Unas Yoshi Misako	2.AK	Kristin B Moe
Soldoggen's Utsumi Sora	1.CHK 1.CHKK CK 1.BTK CACIB BIR	P Walle

KENNEL KICHIKO

Hilde Schyttelvik
Follestadvn. 11, 3474 Åros
Tlf:31 28 36 89 Mob: 911 89 068
E-post: schyttelvik@hotmail.com
Webadresse: www.kichiko.com

Født 5/9-12 2 røde og 1 black and tan hanner.
Far: Kentaro Go Shun'You Kensha
Mor: Negi-Inu's Li-Qu Yoshi With Kichiko

KENNEL ENERHAUGEN

Jorunn Kvalheim & Christen Lang
Sandviksveien 173, 5036 Bergen
Mob: J: 901 43 860 C: 909 81 295
E-post: chr-lan@online.no
Webadresse: www.enerhaugen.net

Født 5/9-12 1 hann og 3 tisper, alle røde.
Far: Daiichi Kuromatsu Go av Enerhaugen
Mor: Junbi No Takayuu av Enerhaugen

KENNEL ØLENSKJOLD

John Aareskjold Tjøtta
Tangen 8, 4340 Bryne
Mobil : 920 16 327
E-post: aareskjold@c2i.net
Webadresse: www.olenskjold.com

Født 12/9-12 1 hann og 3 tisper, alle røde.
Far: Østbylias Tøffe Zorro
Mor: Ølenskjolds Geisha

Født 23/9-12 2 røde og 1 black&tan hanner, 2 røde tisper
Far: Beni Goma Av Enerhaugen
Mor: Ølenskjold's Betsy

KENNEL SHIBATROLL

Eirik og Gullborg Knudsen, Birte Blomli
Østre Hopsvei 16, 5232 Paradis
Mob: G: 9285 9411 B: 9260 5075
E-post: g.r.knudsen@gmail.com
Webadresse: www.shibatroll.com

Født 13/10-12 1 hann og 1 tisper begge røde
Far: Ejiro Incipita Nova
Mor: Shibatroll'a Anitra

Terje Håheim

VI SES IGJEN SNART!

RETUR: NSK v Christen Johansen
Astrids Gate 49, 1706 Sarpsborg